Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 158 (20.126) • 1988 йил 10 июль • якшанба • Баҳоси 3 тийин.

КЎП НУСХАДА

«Ўзбекистон» нашриёти КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев 1988 йилнинг 28 июнида XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида «КПСС XXVII съезди қарорлари қандай бажарилаётгани ва қайта қуришни чуқурлаштириш вазифалари тўғрисида» қилган доклади текстини ўзбек ва рус тилларида китобча қилиб чиқарди. Китобча кўп нусхада нашр этилди.

(ЎзТАГ).

БОЛАЛАРНИНГ ХАЛҚАРО «ТИНЧЛИК БАЙРОҒИ» АССАМБЛЕЯСИ ҚАТНАШЧИЛАРИ ВА МЕҲМОНЛАРИГА

Азиз дўстлар!

Кейинги вақтларда мен турли мамлакатларнинг кўпгина болалар ташкилотлари ва ҳаракатлари вакиллари билан учрашишга мушарраф бўлдим. Планета ёшлари эндигина бошланган ҳаёт жувонмарг бўлишидан қўрқмай ўсиш ва ривожланишни астойдил истайдилар.

Сизлар инсониятга ядро ёнғини хавфидан халос бўлиш умиди нур соча бошлаган вазиятда йиғилдингиз. Келгусида дунёмиз ядро қуролидан ва зўравонликдан халос бўлиши, ундаги одамлар осойишта яшаши, улар ўзларининг тинч ишлари билан шуғуллана олишлари учун ҳали зўр бериб курашиш ва кўп иш қилиш керак, ҳамманинг ҳам қийин ва зарур ишлари жуда кўп.

Вақти келиб сизлар катта авлод бошлаган ишни ниҳоясига етказишингиз керак бўлади. Ҳозирнинг ўзидаёқ ёшлар хурофот ва ишончсизликни тугатишга ҳисса қўша олишларига, халқлар ўртасида ҳамкорлик ва ҳамжиҳатликка зўр ғайрат билан кўмаклаша олишларига ишончим комил.

Сизларга муваффақият ёр бўлсин, азиз дўстлар!

М. ГОРБАЧЕВ.

КПСС XIX БУТУНИТТИФОҚ КОНФЕРЕНЦИЯСИ РЕЗОЛЮЦИЯЛАРИ—АМАЛИЙ ИШ ПРОГРАММАСИ

ҚАЙТА ҚУРИШ ЙЎЛИДАН ОҒИШМАЙ БОРАВЕРАМИЗ

КПСС мамлакат ичидаги ва жаҳон майдонидаги принципиал янги вазиятни раҳбар ҳамда йўналтирувчи партия сифатида Ватан тақдири учун ўз масъулиятини теран англаб, долзарб туб ўзгартишларни амалга оширишга узил-кесил азму қарор қилиб, ушбу масалани партия Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленуми кун тартибига қўйган эди. Пленумнинг реал воқелик таҳлилига асосланган ҳаётбахш қарорлари партия XXVII съездида муносиб баҳоланди.

Мана, уч йилдан ошдики, мамлакатимиз апрель Пленуми белгилаб берган янгиланиш йўлидан бормоқда, қарийб икки ярим йил бўлдики, партиямиз съезди йўл-йўриқларини амалга ошириш йўлида меҳнат қилинмоқда. Ана шулар натижасида мамлакатда нималарга эришилди, коммунистларнинг, умуман, меҳнаткашларнинг эътиқодида, маънавий ва меҳнат ҳаётида қандай ўзгаришлар рўй берди!

КПССнинг XIX Бутуниттифоқ конференциясида ана шу саволларга жавоб ўз ифодасини топди. Ўртоқ М. С. Горбачевнинг доклади юзасидан конференция қабул қилган «КПСС XXVII съезди қарорлари қандай бажарилаётгани ва қайта қуришни чуқурлаштириш вазифалари тўғрисида»ги резолюцияда таъкидланганидек, совет жамиятини ҳар томонлама ва революцион янгилашга ҳамда унинг социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришга қаратилган стратегик йўл оғишмай амалга оширилмоқда. Мамлакатнинг иқтисодий ва социал-сиёсий кризис томон боришини тухтатишга муваффақ бўлинди. Қайта қуришнинг ғоялари, ишлари таъсирида жамиятимиз жипслашмоқда, мамлакатни социал-иқтисодий ривожланишини жадаллаштириш йўлида ишчилар синфи, деҳқонлар, зиёлиларнинг ижодий куч-ғайрати юксалмоқда. Яхшилик томон ана шу сезиларли ўзгаришлар туфайли одамлар қайта қуришга ишонч ҳосил қилдилар ва уни чуқурлаштириш учун, революцион ўзгартишларга муқаррар тус бериш учун курашмоқдалар. Шунингдек, республикамиздаги муҳит тозаланмоқда, одамлар ҳақиқат ва адолат тантанасига нисбатан йўқотган аввалги ишончларига қайтадан эга бўлмоқдалар.

Мамлакат ҳаётида кўп нарсалар ўзгарганининг гувоҳи бўлиб турибмиз. Ғоявий-сиёсий ва ижтимоий муҳитнинг тубдан ўзгаришида демократиялаш ва ошкоралик муҳим аҳамият касб этди. Экономика соғломлаштирилди, уни одамларнинг энг зарур эҳтиёжларини қондириш сари буриб юбориш жараёни бошланди, хўжалик юритишнинг янги усуллари мудом кучаймоқда. Давлат корхонаси (бирлашмаси) ва кооперация тўғрисидаги СССР қонунлари, меҳнат коллективларининг хўжалик ҳисобига ва ўз харажатларини ўзи қоплашга ўтказилиши, ички ишлаб чиқариш муносабатларининг пудрат ва ижарага асосланган янги, илғор шакллари, якка тартибдаги меҳнат фаолиятини жамият манфаатлари билан уйғунлаштириш — буларнинг ҳаммаси қайта қуришнинг салмоқли қадамларидир. Улар ишлаб чиқариш муносабатларини жиддий равишда ўзгартираётир ва хўжаликни самаралироқ юритиш учун қулай шароит яратмоқда. Социал масалаларни ҳал этишда ҳам дастлабки натижалар кўзга ташланмоқда: меҳнаткашлар реал даромадларини яна ошира бошлаш, озиқ-овқат маҳсулотлари ва истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, уй-жой қурилишини кенгайтириш чора-тадбирлари рўёбга чиқарилмоқда, маориф ва соғлиқни сақлаш ислоҳ қилинмоқда.

Қайта қуриш совет жамиятининг турмушига чуқур сингиб бориб, унга тобора кўпроқ ўзгартувчилик таъсирини ўтказаётган бўлса ҳам, бироқ, конференция қайд этганидек, қайта қуриш жараёнлари зиддиятли, мураккаб тарзда, қийинчилик билан, янгилик ва эскиликнинг ўзаро кураши жараёнида кечмоқда. Гарчи ижобий тенденциялар кўриниб турган бўлса-да, иқтисодий, социал ва маданий тараққиётда туб бурилиш рўй бермади. Ривожланишга халақит берувчи тўғаноқлар ҳали тўла-тўкис бартараф этилгани ва жадаллаштириш омиллари билан алмаштирилгани йўқ. Экономика кўп жиҳатдан ҳануз экстенсив йўлдан чиқиб ололгани йўқ, унинг структурасида асосан чиқимдорлик характери, ялпи, миқдорий ёндашувлар тазйиқи тугатилмаган.

Конференция фан-техника тараққиёти суст ривожланаётгани, миллий даромадни кўпайтириш ва ресурсларни тежаш планлари бажарилмаётгани, маҳсулот сифати сезиларли яхшиланмаётгани, озиқ-овқат маҳсулоти, халқ истеъмоли моллари билан таъминлашдаги кескинлик сақланиб қолаётгани, аҳолининг хизматларга бўлган талаби қондирилмаётгани, уй-жой муаммоси ҳамон долзарб бўлиб турганини рўй-рост кўрсатиб ўтди. Хўжалик юритишнинг кооператив, пудрат ва ижара шаклларини кенг жорий қилиш учун шароит яратишда сусткашликка барҳам берилмаётир.

Қайта қуриш жараёнларига турғунликнинг оғир сарқити тўсқинлик қилувчи таъсир ўтказаётгани бор гап. Бироқ, ишлар биз истаганча юришиб кетмаётганини шу билангина изоҳлаш нотўғри бўлур эди. Партия, давлат, хўжалик органларининг, жамоат ташкилотларининг ҳозирги ишидаги камчиликлар замирида кўп иллатлар яшириниб ётибди. Чунончи, КПСС XXVII съезди, партия Марказий Комитети январь ва июнь Пленумлари қарорларини амалга оширишда муносиб равишда қатъият ва собитқадамлик кўрсатилмаяпти. Раҳбарликнинг янги демократик усуллари, рўй-ростлик ва ошкоралик ўзига қийинчилик билан йўл очиб бормоқда, консерватизм ва сусткашликка, тафаккур ва ҳаракатдаги догматизмга бориб тақалмоқда. Жамиятнинг турли бўғинларида, шу жумладан меҳнат коллективларида меҳнатга, ишга муносабатнинг ўзи кўнгилдагидек ўзгармади. Одамларда ўз вазифаларини виждонан бажариш ҳали ҳам одат тусига кирган эмас, интизом даражаси ҳам қайта қуриш талабларидан паст.

Конференция резолюциясида мана шуларнинг ҳаммаси ишнинг пировард натижаларига таъсир қилаётгани кўрсатиб ўтилди.

Бу йил Ўзбекистонда 1748 та саноат, қурилиш, савдо ва маиший хизмат корхоналарига ўзини ўзи пул билан таъминлаш хусусида, яъни план, молия ва хўжалик фаолиятида ниҳоятда кенг ҳуқуқлар берилган. Бироқ, кўпгина раҳбарлар ва мутахассислар давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги СССР Қонуни кучга киргач вужудга келган янги шароитларда ишлашни хоҳламаяптилар, аксинча, эскича услубларга қайтишни қумсамоқдалар. Кўпгина министрликлар корхоналар устидан ҳукмронлик қилиш одатини тарк этмаяптилар ва ҳар қанақасига уларнинг хўжалик мустақиллигини чеклашга уринмоқдалар.

Самарқанд чинни заводида, Олмалик, Бухоро, Янгийўл мебель фабрикаларида давлат буюртмаси шу йилги ишлаб чиқариш плани ҳажмининг 100 процентини ташкил этган экан, бу корхоналарда хўжалик мустақиллиги хусусида қандай гап бўлиши мумкин! Айрим министрликлар коллективнинг ишлаб чиқариш ва социал ривожлантириш масалаларини ҳал қилиш қайта қуришнинг бош талабларидан эканлигини жиддий ўйламай, корхоналардан фойданинг ғоят катта қисмини олиб қўймоқдалар. Шу каби ва бошқа нуқсонлар жамоат, давлат ва хўжалик фаолиятининг барча поғоналарида буйруқбозлик-маъмуриятчилик усулларидан воз кечолмаётган, янгиликларни оғриниб қабул қилаётган, қайта қуришдан чўчиётган, бу ишда ярим йўлда тўхташни, чала-чулпа чора-тадбирлар билан чекланишни афзал кўраётган ходимлар оз эмаслигини тасдиқлайди.

Бошқарувнинг бундай яроқсиз усулларини бартараф этиш мақсадида конференция министрликлар ва бошқа идораларнинг иш услубини ўзгартириш, ортиқча бўғинларни тугатиш. аппаратни анча қисқартириш ва унда ишловчи кадрлар малакасини ошириш йўлини қатъиян қўллаб қувватлади.

Республика қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда турғунлик ҳолати давом этяпти, агросаноат комплексининг барча соҳаларида аслини олганда қолоқлик ҳукм сурмоқда. 1970 йилдан 1986 йилгача қишлоқ хўжалигининг фонд билан таъминланиши 4,1 баравар кўпайгани ҳолда, ялпи маҳсулот атиги 1,5 баравар ўсди. Меҳнат унумдорлиги паст даражада қолиб кетди. Энг ташвишли тенденция шундаки, республикада 80-йилларнинг бошидан бери қишлоқ хўжалик маҳсулоти ҳажми ўсмаяпти. Бундай қолоқликдан чиқиш учун колхоз ва совхозларга буйруқ беришга ҳар қандай уринишлар дарҳол тўхтатилиши керак. Улар эндиликда ички хўжалик фаолияти масалаларини мустақил ҳал этишга, хўжаликлараро алоқалар ва ишлаб чиқариш хизматининг усулларини белгилаб олишга қодир эканликларини тан олиш даркор. Қишлоқни социал жиҳатдан қайта қуриш, меҳнат ва турмуш шароитини яхшилаш, зарур моддий техника ресурслари билан таъминлаш ҳозирги аграр сиёсатнинг туб масалалари эканлиги доимо диққат марказида бўлиши зарур.

Маҳсулот сифати яхшиланмаётгани, халқ истеъмоли моллари танқислиги, хизматларга бўлган талаблар қондирилмаётгани жиддий нуқсонлардир. Республикада уй-жой проблемасини ҳал этиш, соғлиқни сақлаш соҳасини қолоқликдан чиқариш, мактабгача тарбия муассасалари етишмовчилигини бартараф этиш борасида қилинаётган ишлар суръати, кўлами ва сифати жадаллаштириш маромига мос эмас. Бу нарсалар инсон омили имкониятларидан фойдаланиш самарасини пасайтиради.

Бундай камчилик ва нуқсонлар шунинг учун содир бўлмоқдаки, кўпгина партия ташкилотларининг фаолияти қайта қуриш вазифаларидан орқада қолмоқда, улар тўсқинлик сабабларини ўз вақтида ва тўғри баҳолай олмаётирлар, юқоридан қандайдир кўрсатмаларни кутиб турмоқдалар, эскиликка қарши курашда ҳамда янги иш формалари ва усулларини тез ўзлаштириб олишда қатъиятсизлик қилмоқдалар.

Мана шуларнинг ҳаммаси қайта қуришни янада чуқурлаштириш ва унинг муқаррарлигини ишончли равишда гарантиялаш зарурлигини, қайта қуриш учун матонат билан тинмай кураш олиб боришни тақозо этади. Қайта қуриш тақдири революцион янгиланиш учун курашда ҳар бир коммунист нақадар саботли, принципиал, изчил, ҳужумкор, муросасиз бўлишига ҳал қилувчи даражада боғлиқдир.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси революцион ташаббусни ўз зиммасига олиб, жамият программавий мақсадларининг ифодачиси эканини, халқнинг авангарди бўлиб ҳаракат қилаётганини яна бир бор намойиш этди. Партия ва давлат органларининг вазифаларини аниқ белгилаб қўйиш шароитида, деб кўрсатилган резолюцияда, партиянинг жамият авангарди сифатидаги ленинча концепцияси тўла-тўкис ва ҳозирги шароитни эътиборга олиб, қайта тикланиши керак. Бу авангард марксизм-ленинизм таълимотига асосланиб, мамлакат тараққиётининг энг муҳим масалалари назарий жиҳатдан ишлаб чиқилишини таъминлайди, қайта қуриш идеологиясини ишлаб чиқиш билан шуғулланади ва шу орқали, омма орасидаги ташкилотчилик иши орқали уларни илҳомлантириб ва руҳлантириб, бутун кўпмиллатли жамиятимизнинг олға ҳаракатига тўғри, социалистик йўналиш бериб туради. Партия кадрлар сиёсатини амалга оширади, давлат ва хўжалик органларида, жамоат ташкилотларида ва меҳнат коллективларида ишловчи коммунистлар орқали ўз сиёсий йўлини ўтказади. Бунда партия Конституция ва совет қонунлари доирасида иш тутади. Резолюцияда партия шахсга сиғиниш ва турғунлик даврлари билан боғлиқ бўлган бирон бир ҳолатнинг бундан буён такрорланишига ҳеч қачон йўл қўймаслиги алоҳида уқтирилган.

«Конференция шуни таъкидлайдики, — дейилади резолюцияда, — қайта қуриш — социализмни мустаҳкамлаш ва ривожлантиришнинг, ижтимоий тараққиётнинг етилган муаммоларини халқ манфаатларини кўзлаб ҳал этишнинг имкони бўлган бирдан-бир йўлидир. Шу йўлдан қатъият билан оғишмай бораверищ, сабр-матонат кўрсатиш ва ҳар бир босқичнинг имкониятларидан реал фойдаланиш керак».

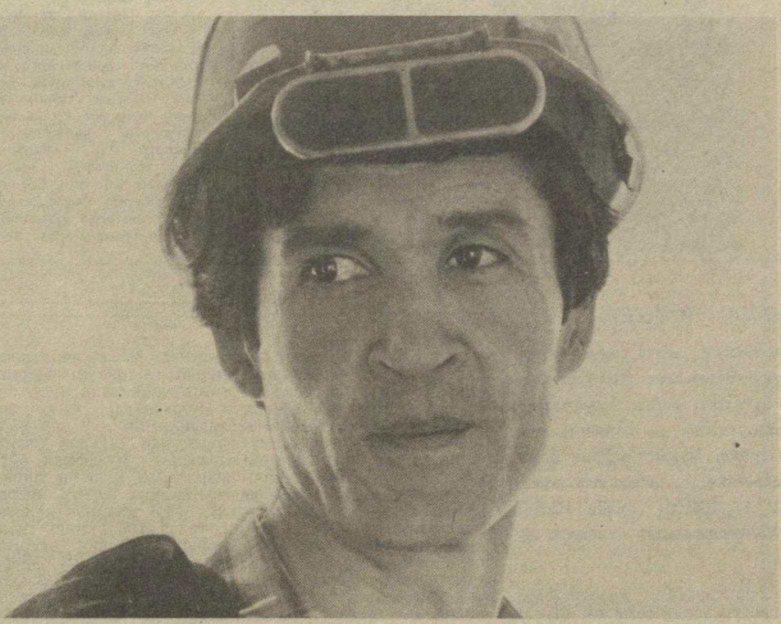

ФАОЛИЯТНИ КУЧАЙТИРИБ

Миллион-миллион совет кишилари қатори районимиз меҳнаткашлари ҳам КПССнинг XIX Бутуниттифоқ конференцияси ишини телевидение ва матбуот орқали кузатиб борди. Айниқса, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ М. С. Горбачевнинг докладида барча соҳалар қатори Советларнинг ролини ошириш ва структурасини ўзгартириш тўғрисида принципиал фикрлар бор. Бу ҳаётий ва зарур масала.

Конференцияда маҳаллий Советларда президиумлар тузиш ҳақида ҳам фикр билдирилди. Бу совет ташкилотлари обрўйини оширишда муҳим роль ўйнайди. Тузилажак президиумлар депутатлар, доимий комиссиялар фаолиятини маълум мақсадга йўналтириш ҳамда сессияларни тайёрлаш ва ўтказиш билан атрофлича шуғулланади. Ижрокомларга эса хўжалик масалалари билан кенгроқ шуғулланишга имкон беради. Ўйлаймизки, конференцияда айтилган улуғвор режалар рўёбга чиқиб, мамлакат халқ хўжалигини ривожлантиришда ижобий ўзгаришлар рўй беради.

Холмат ҲАЛИЛОВ,
Деҳқонобод район Совети ижроия комитетининг раиси.

● ЗАМОНДОШИМИЗ

ПЎЛАТ ЭРИТУВЧИ

Ҳарорати ниҳоятда баланд цехда ишлашнинг ўзи бўлмайди. Касб сирларини пухта эгаллаб олган ишчигина бунинг уддасидан чиқади.

Ёш коммунист Абдуқаҳҳор Мирзаматов В. И. Ленин номли Ўзбекистон металлургия заводининг мартен цехида ишлайди, пўлат эритиш устаси сифатида коллективда донг таратган.

Илғор ишчи КПСС XIX Бутуниттифоқ конференцияси делегати бўлди. У «Ҳурмат Белгиси» ордени билан мукофотланган.

Суратда: А. Мирзаматов.

Б. Юсупов фотоси.
(ЎзТАГ).

М. С. Горбачев Рамасвами Венкатараман билан учрашди

8 июль куни Кремлда М. С. Горбачев Ҳиндистон Республикасининг Президенти Р. Венкатараман билан учрашди. У Президентни мамлакатимизнинг яхши қалин дўсти сифатида табриклади. Президент иккала мамлакат ўртасидаги муносабатлар ҳозиргидек бўлиб қолиши учун Жавоҳарлал Неру, Индира Ганди ва Ражив Ганди билан ҳамкорликда кўп иш қилган. Президентнинг визити СССРда Ҳиндистон фестивалининг якунланиши билан боғлиқ бўлиб, фестиваль иккала халқни бир-бирига ниҳоятда яқинлаштирди. Бу Ҳиндистоннинг Совет Иттифоқига ҳақиқатан ҳам «бостириб кириши» бўлди ва биз бундай «бостириб киришни» табриклаймиз, деди М. С. Горбачев.

Айни вақтда визит Совет ва ҳинд раҳбарияти ўртасидаги мунтазам мулоқотнинг бир қисми, икки томонлама муносабатларни ривожлантиришга қўшилган яна бир ҳисса бўлди. Ҳар иккала буюк давлат халқлари манфаатларининг бир-бирига мос келиши шу муносабатларнинг пойдеворини ташкил этади, деб таъкидлади М. С. Горбачев. Агар бунга фалсафий хусусиятнинг ўхшашлиги, маънавий яқинлик қўшиладиган бўлса, мана шуларнинг ҳаммаси биргаликда иккала халқ ўртасидаги муносабатларни бойитади, ҳамжиҳатлик ва ишончни таъминлайди, улар ўртасидаги алоқаларнинг пишиқ-пухталигини мустаҳкамлайди.

Президент билан Бош секретарь ўз мамлакатларида экономиканинг аҳволи тўғрисида бир-бирига ахборот бердилар. Шу муносабат билан Совет-Ҳиндистон иқтисодий ҳамкорлигининг баъзи масалалари тилга олинди, унинг, жумладан энергетика соҳасидаги истиқболлари ижобий баҳоланди.

Ушбу мавзуда ва баъзи ички сиёсий муаммолар, шу жумладан миллатлараро, этник характердаги муаммолар юзасидан фикрлашувлар чоғида шундай муаммоларнинг ўзи ҳам, ҳар иккала мамлакат тараққиётининг ҳозирги жўшқин босқичида мазкур муаммоларни ҳал этишга ёндашувлар ҳам ўхшаш эканлиги қайд этиб ўтилди, бу эса доимий фикрлашув ҳамда тажрибани баҳам кўришнинг аҳамиятини тасдиқлайди.

Суҳбатдошлар КПСС XIX Бутуниттифоқ конференциясининг якунларига бир неча марта қайтдилар. Президентнинг баҳосига кўра, Ҳиндистондагилар конференциянинг Совет Иттифоқи учунгина эмас, балки бутун дунё учун ҳам аҳамиятини тўла-тўкис англамоқдалар. М. С. Горбачев конференциядан олган таассуротларини ўртоқлашиб, жумладан у қайта қуриш ниҳоятда зўр қўллаб-қувватланаётганлигини намойиш қилганлигини, шу билан бирга заиф томонларни, қийинчиликларни ҳам яққол кўрсатганлигини қайд этиб ўтди. Эскича фикрлашга, ишни ташкил этишнинг эскича формаларига, биз консерватизм деб атаётган қолоқ нарсаларга ёпишиб олиш мана шуларнинг энг асосийсидир. Одамларнинг кундалик манфаатларига дахлдор энг муҳим масалаларни тез ҳал этиш ва айни вақтда базисда ҳам, устқурмада ҳам олға ҳаракат заминларини вужудга келтира бориш нақадар зарур эканлиги яна ҳам яққолроқ бўлиб қолди. Одамларнинг қайта қуришга муқаррар тус беришга бўлган ва ёрқин ифода этилган иродаси ҳамда делегатларнинг ҳам, шу делегатлар кимнинг номидан гапирган бўлса, ўша кишилар ҳам муаммолар қаердандир юқоридан ҳал этилишини энди кутиб турмаётганликлари, муаммоларни ҳал этиш уларнинг ўзларига, ҳар бир коллективга, иш жойидаги ҳар бир кишига, унинг масъулиятига ҳамда ўз ишини бажара билиш маҳоратига боғлиқ эканлигини англаётганликлари конференциядан олган менинг энг кучли таассуротимдир. Қайта қуришда барча ва ҳар бир киши қатнашиши лозимлигини халқ, партия англаётганлиги ўзгартишлар жараёни кучайиб боришига ишонч бағишламоқда.

Биз буюк кунларни бошдан кечирдикки, бу кунлар вазиятга баҳо беришни ниҳоятда равшанлаштирди, шунингдек қайта қуриш мутгасил кучайиб бораётганлигига комил ишонч бағишлади.

Халқаро вазиятни муҳокама қилиш чоғида Москвада олий даражада ўтказилган Совет — Америка учрашуви ва унинг конкрет натижалари каби катта воқеаларга берилган баҳоларнинг бир хиллиги таъкидланди, СССР билан АҚШ ўртасидаги муносабатларни яхшилашдан умумий манфаатдорлик изҳор қилинди.

М. С. Горбачев билан Р. Венкатараман 1986 йилги Деҳли декларациясининг аҳамиятини таъкидладилар. Бу декларация эндиликда бутун дунёга маълум бўлиб, унинг ғоялари барча салмоқли халқаро ташаббусларга киритилмоқда. Буюк Ҳиндистон жаҳон майдонида фаол иш кўриб, инсониятга ялпи ҳамкорлик, зўравонликсиз дунё, аралашмаслик ва мустақилликни ҳурмат қилиш истиқболини таклиф этмоқда. Унинг Осиё-тинч океани регионидаги роли ғоят катта бўлиб, бу регионнинг ҳозирги замон цивилизацияси тараққиётидаги аҳамияти ортиб бормоқда.

Биз Совет раҳбарияти билан Р. Ганди бошчилигидаги Ҳиндистон раҳбарияти ўртасидаги ҳамжиҳатлик ва баҳамжиҳат ҳаракатнинг юксак даражада эканлигини қадрлаймиз, деди М. С. Горбачев. Бизнинг ўй-фикримиз таърифланаётган позициялар қанчалик мустақил бўлмасин бир йўналишдан бораётганлиги БМТ Бош ассамблеясининг қуролсизланишга бағишланган махсус сессиясида яна бир бор тасдиқланди. Ана шу сессияда Совет Иттифоқининг концепцияси ҳамда Р. Ганди баён этиб берган «Ядро қуролидан холи, зўравонликсиз дунёни барпо этиш борасидаги ҳаракатлар плани» бир-бирига ҳамоҳанг бўлиб янгради. Шу туфайли қуролсизланиш жараёнига яна бир сезиларли омил бағишланди.

Табиийки, Афғонистондаги аҳволни бартараф этиш қандай бораётганлиги муҳокама қилинди, мана шу ғоят муҳим халқаро масалада қарашларнинг муштараклиги тасдиқланди. Покистоннинг Женева битимларини бузаётганлигига баҳо берилди. АҚШдан Покистонга ғоят кўплаб ҳарбий аслаҳалар етказиб берилаётганлиги, булар мудофаа эҳтиёжларидан жуда ошиб кетаётганлиги хусусида Ҳиндистон жиддий ташвишланаётганлиги тўла тушунилаётганлиги изҳор қилинди. М. С. Горбачев биз ўзимизни барча ҳаракатларимизда ҳозир, шунингдек келажакда Совет Иттифоқи манфаатларига ҳам, Ҳиндистон манфаатларига ҳам, мос келадиган тарзда иш кўраверамиз, деб Президентни ишонтирди ва буни Р. Гандига етказишни сўради. Бундан буён ҳам Ҳиндистон раҳбарияти билан доимий мулоқотда бўлиб, у билан маслаҳатлашиб турамиз.

Р. Венкатараман М. С. Горбачев билан совет халқига Р. Гандидан ва 800 миллионли ҳинд халқидан салом топширди. М. С. Горбачев ҳам совет халқи номидан Ҳиндистон Бош министри Р. Ганди ва ҳинд халқига салом топширишни илтимос қилди.

Учрашувда элчи Т. Н. Каул қатнашди.

(ТАСС).

АВСТРАЛИЯЛИК МЕҲМОН

Австралия Федераль парламенти сенатининг раиси Керри Уолтер Сибра Ўзбекистон ҳаёти билан танишмоқда. У Совет Иттифоқига расмий визит билан келган.

9 июль куни австралиялик меҳмон Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида қабул қилинди. Суҳбат чоғида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский республика социал-иқтисодий тараққиёти ҳақида, қайта қуришнинг бу жараёнларга самарали таъсири тўғрисида гапириб берди. Уй-жойлар қурилишини, медицина хизматини ривожлантиришда, бошқа социал масалаларни ҳал этишда Советлар роли ошиб бораётганлиги уқтириб ўтилди.

Парламентлараро ва бошқа алоқаларни ривожлантириш, тинчликни, халқлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш учун бир-бирларига делегациялар юбориб туриш катта аҳамиятга эга эканлиги таъкидланди.

К. У. Сибра қабул учун миннатдорчилик билдирди. У ўзини қизиқтирган саволларга тўлиқ жавоблар олди.

Суҳбатда Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси Р. Ғ. Ғуломов, Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри С. А. Азимов, Австралиянинг СССРдаги фавқулодда ва мухтор элчиси Чарльз Робин Эшвин иштирок этдилар.

Австралиядан келган меҳмон шу кунияқ Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасини, давлат санъат музейини бориб кўрди. У Тошкент районидаги колхозлардан бирида бўлди, Тошкентнинг тарихий-архитектура ёдгорликларини, диққатга сазовор жойларини кўздан кечирди.

К. У. Сибра Самарқандга сафар қилади.

(ЎзТАГ).

ҲИНДИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ РАМАСВАМИ ВЕНКАТАРАМАН *ЎЗБЕКИСТОНГА КЕЛИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН*

Ўзбекистон меҳнаткашлари Ҳиндистон Республикаси Президентининг келишини кутлайдилар ва Ҳиндистон олий делегациясининг визити СССР билан Ҳиндистон ҳамкорлигини янада ривожлантириш йўлида муҳим қадам бўлади, деб чин кўнгилдан ишонч изҳор қиладилар.

Ўзбекистон билан Ҳиндистон ўртасидаги алоқалар чуқур тарихий илдизга эга бўлиб, анъанавий дўстлик тусидадир. Республикамиз халқи Ҳиндистон делегациясининг Ўзбекистонга келиши Совет — Ҳиндистон муносабатларини барча соҳаларда мустаҳкамлашга хизмат қилади, деб ҳисоблайди.

* * *

Ҳиндистон Республикасининг Президенти Рамасвами Венкатараман СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан расмий дўстлик визити билан мамлакатимизда меҳмон бўлиб турибди.

Р. Венкатараман 1910 йил 4 декабрда жанубий Ҳиндистондаги ҳозирги Тамилнаду штати территориясида туғилган. Юридик маълумотга эга. 1935 йилдан бошлаб Мадрас президентлиги олий судининг, Ҳиндистон олий судининг адвокати бўлиб ишлаган. Миллий-озодлик ҳаракатида фаол иштирок этганлиги учун Британия мустамлакачилик маъмурияти уни бир неча бор қамоққа олган.

1952 йилда биринчи чақириқ Ҳиндистон парламенти халқ палатаси (қуйи палата)га сайланган, Ҳиндистон Миллий конгресси (ҲМК) ҳукмрон партияси парламент фракциянинг секретари бўлган. 50—60-йилларда Мадрас (ҳозирги Тамилнаду) штати ҳукумати составида саноат ва меҳнат министри сифатида қатнашган.

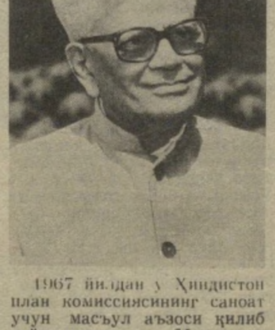

1967 йилдан у Ҳиндистон план комиссиясининг саноат учун масъул аъзоси қилиб тайинланган. Мамлакатни ривожлантириш беш йиллик планларини ишлаб чиқишда фаол қатнашган.

60—70-йилларда Ҳиндистон ички сиёсий турмушида катта роль ўйнади, мамлакат парламентига икки марта сайланди.

Р. Венкатараман 1980 йилда И. Ганди тузган марказий ҳукумат составига молия министри сифатида кирди. Айни бир пайтда саноат министрлигига раҳбарлик қилди.

1982 йил январида бошқа муҳим лавозимга — мудофаа министри лавозимига тайинланди.

1984 йил 22 августда Ҳиндистоннинг вице-президенти, 1987 йил 13 июлда эса Ҳиндистон президенти этиб сайланди.

Р. Венкатараман мамлакатимизга бир неча бор келган, сўнгги марта 1983 йилда расмий визит билан келган.

У Ҳиндистонда чиқадиган «Совьет лэнд» («Советлар мамлакати») журнали таъсис этган Жавоҳарлал Неру номли мукофотнинг лауреатидир.

Р. Венкатараман Ҳиндистон президенти юксак лавозимида ядросиз ва зўравонликсиз дунёни барпо этиш учун, тинч-тотув яшаш, қуролсизланиш, регион можароларини сиёсий воситалар билан бартараф этиш учун курашмоқда. У Тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги Совет — Ҳиндистон Шартномаси мустаҳкам негизида СССР билан ҳар томонлама алоқаларни ривожлантириш тарафдоридир. Р. Венкатараман мамлакатимизга визити вақтида Ҳиндистон фестивалининг тантанали ёпилиш маросимида қатнашади. Ҳиндистон фестивали ва СССРнинг Ҳиндистондаги фестивали халқ дипломатиясининг, ҳар икки буюк халқ бир-бирларига ўзаро дўстлик, ҳайрихоҳлик ва ҳурмат туйғуларини намоён этишининг ёрқин намунаси бўлиб қолди.

• Мусобақа—миллионлар ижоди 1988 йил июль № 6-7 (168)

ТЕЖАМКОРЛИК—ҚАЙТА ҚУРИШ ТАЛАБИ

Республика меҳнаткашлари ёқилғи-энергетика, хом ашё ва материал ресурсларидан оқилона фойдаланиш чораларини кўраётирлар

...МАМЛАКАТ ҲОЗИР ҲАМ МИЛЛИЙ ДАРОМАД БИРЛИГИ ҲИСОБИГА ЁҚИЛҒИ, ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯ, МЕТАЛЛНИ АНЧА КЎП МИҚДОРДА САРФЛАБ КЕЛАЁТГАНЛИГИ ФАКТ-КУ, АХИР. РЕСУРСЛАР КЎП ҲАЖМДА ИШЛАБ ЧИҚАРИЛИШИГА ҚАРАМАЙ, УЛАР ТАҚЧИЛЛИГИНИНГ, БУ ЭСА ХОМ АШЁ ВА ЁҚИЛҒИ-ЭНЕРГЕТИКА БАЗАСИНИ КУЧАЙТИРИШ УЧУН ТОБОРА ЯНГИ МАБЛАҒЛАР САРФЛАШГА МАЖБУР ЭТАЁТГАНЛИГИНИНГ САБАБИ МАНА ШУНДАН КЕЛИБ ЧИҚАДИ.

(КПСС Марказий Комитетининг XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига докладидан).

Мураббий

К. Норов унумли меҳнат фаолияти даврида ўнлаб муносиб шогирдлар тайёрлади. Дастлабки шогирдларидан Аҳмад Эргашев, Дилмурод Норов шу кунларда ўз устозлари билан ёнма-ён туриб меҳнат қилмоқдалар. Темир Нарзуллаев эса мастер.

Норовлар сулоласи — корхонада катта куч. Умр йўлдоши Муҳаббат Норова 23 йилдан бери заводнинг «Алёнушка» болалар боғча-яслисида энага бўлиб ишламоқда, ўғиллари Воҳид ва Ислом Норовлар электр пайвандчи. Карим аканинг жиянлари Мавлуда, Фотима, Муслима эса заводга қарашли болалар боғча-яслисида тарбиячи. Момиқ ажратувчи Лутфулло Норов, моторист Убайд Норов, пахта узатувчи Насулло Норовлар пахта тозаловчиларнинг эъзозли мураббийси Карим ака сингари тежамли ишлашда ташаббускор бўлишяпти.

Т. МАҚСУДОВ,
Ғиждувон пахта тозалаш заводи слесари.
Бухоро области.

Тошкент компрессор заводи йиғув цехининг Эркин Акбаров бошлиқ бригадаси XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси қарорларини амалга ошира бориб, иш вақти ҳамда ускуналар қувватидан самарали фойдаланяпти. Суратда: бригада етакчиси, район Советининг депутати Эркин Акбаров.

М. Нуриддинов фотоси.

Икки карра икки неча?

ЎЗБЕКИСТОН ССР ҒАЛЛА МАҲСУЛОТЛАРИ МИНИСТРЛИГИ ВА СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТЬ АГРОСАНОАТ КОМИТЕТИ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«Узавтотранстехника» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси юк ташиш бўлимининг етакчи инженери А. Ғафуров ўз изланишлари натижалари билан Денов ёғ-экстракция заводи ва Шўрчи дон маҳсулотлари комбинати мутасаддиларини безовта қилиб қўйди. Нега?

Сурхондарёдаги ўнта пахта тозалаш заводи Деновдаги ёғ-экстракция заводига автотранспортда чигит етказиб беради. Инженернинг аниқлашича, айни пайтда автотранспорт юк ташиш қобилиятининг ярмидангина фойдаланилар экан. Чигитни манзилга етказиб берган автомобиллар орқага қайтишда бўш келади. Масофа 100-120 километр.

Балки, қайтишга юк йўқдир? Юк бор! Завод ишлаб чиқарган шелуха ва бошқа чиқиндиларни шу машиналарга юклаб хўжаликларга юбориш мумкин. Аммо бундай қилинмаяпти. Қизиғи шундаки, бу юклар хўжаликларга қарашли автотранспорт ва тракторларда ташиб кетилмоқда. Заводгача эса булар ҳам бўш боришади.

А. Ғафуров ҳисоб-китоб қилиб бўлгач, агар хўжаликларга қарашли транспортдан воз кечиб, уларнинг ишини умумий фойдаланишдаги автотранспортга олиб берилса, марказлаштирилган тартибда юк ташиш халқ хўжалигига катта наф келтирар эди, деган хулосага келди. Марказлашган усулда ташилганда, бир тонна шелухани келтириш 8 сўм 60 тийинга тушади, Идоравий автотранспортда 12 сўм 74 тийин, тракторда эса 27 сўм 65 тийин харажат қилинади.

Областда йилига 30 минг тоннадан ортиқ шелуха ташилди. Агар инженер таклиф этган тартибда ташилса, йилига 152 минг сўм тежаб қолинади, қиймати 60 минг сўмлик 210 тоннага яқин ёнилғи иқтисод қилинади.

Шўрчида ҳам шу аҳвол. Дон маҳсулотлари комбинати область ичидаги қисқа масофаларга (50-100 километр) ун ташишда темир йўл транспортидан фойдаланмоқда. Темир йўлдан то истеъмолчиларга эса (30-50 километр) унни автотранспортда етказиб беришади. Юк ташишда икки марта транспорт харажатига йўл қўйилмоқда.

— Қисқа масофага ун ташиш бутунлай умумий фойдаланишдаги автотранспорт зиммасига юкланса, йилига 130 минг сўм иқтисод олинади, — дейди А. Ғафуров.

Хуллас, бу ҳисоб-китоблардан келадиган самара иккикарра иккидай равшан кўриниб турибди. Бироқ Ўзбекистон ССР Ғалла маҳсулотлари министрлиги ва Сурхондарё область агросаноат комитетидаги раҳбар ўртоқлар буни тушунишни исташмаяпти. Айниқса, Денов ёғ-экстракция заводи директори О. Қодиров инженернинг таклифларига жон-жаҳди билан қаршилик қиляпти.

Қачонлардир қабул қилинган протокол ва инструкцияларни рўкач қилиб, Сурхондарё область агросаноат комитети ва республика Ғалла маҳсулотлари министрлиги раҳбарлари инженер А. Ғафуровнинг таклифларини инкор этишмоқда. Юк ташишни марказлаштириш бўйича қайта қуриш вазифалари уларнинг айби билан ниҳоятда суст бажарилмоқда. Қайта қуриш сўзда эмас, амалда бўлиши лозимлигини тармоқ раҳбарлари қачон тушунишиб етишаркин?

А. АЛИМОВ,
«Узавтотранстехника» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси пропаганда бўлимининг мудири.

• Долзарб масала юзасидан мулоқот

ИМКОН ИЗЛАГАН ЮТАР

Экономика очил дастурхон эмаски, керак нарса териб, танлаб хоҳлаганча олинаверса! Экономика ҳисоб-китобни хуш кўради. Ҳисобсиз иш тутилган жойда исрофгарчиликка йўл қўйилади. Исрофгарчилик эса экономика тараққиётига путур етказиши тайин. Бунинг олдини олиш мумкинми? Республика энергетика ва электрлаштириш министри ўринбосари Т. Ш. АҲМЕДОВ билан «Совет Ўзбекистони» мухбири Ж. Холқосимовнинг мулоқоти шу масалага бағишланди.

—Тўйчи Шораҳмедович, қайта қуриш экономика жабҳаларида чуқур илдиз отяпти. Эндиликда қайта қуриш ўз ҳаётбахш тараққиётининг сифат жиҳатидан янги босқичига қадам қўйди. Шу ҳақда Сизнинг мулоҳазаларингиз...

— Дарҳақиқат, экономика тараққиётида янги босқич бошланди. Экономикани соғломлаштириш, уни тежамкор йўллардан бориб ривожлантириш зарурияти вужудга келди. КПСС XIX Бутуниттифоқ конференцияси қарорлари талаби иш натижаларига танқидий назар билан қарашни тақозо этади.

Бунда мавжуд ресурслардан тежаб-тергаб фойдаланиш катта истиқболлар очиб беради. КПСС XXVII съезди қарорларида кўрсатиб ўтилганидек, ёнилғи-энергетика, хом ашё ва материалларга бўлган эҳтиёж ўсишининг 75—80 проценти иқтисод қилиш йўли билан қондирилиши зарур. 1986—1990 йилларда миллий даромад ҳосил қилишга кетадиган энергия ҳажмини 7—9 процент, 2000 йилга бориб эса 1,4 баравар қисқартириш масаласи кўндаланг бўлиб турибди.

— Шу кўрсатма республикамизда қандай бажариляпти?

— Очиқ айтиш керак, энергетика ресурсларини тежашдаги аҳвол бутун мамлакат миқёсида катта ташвиш туғдирмоқда. 1986—1987 йилларда миллий даромад ҳосил қилишга энергия сарфлаш ҳажмини камайтириш 3,8 процент ўрнига 1,1 процентнигина ташкил этди. Бу ҳол республикамизга ҳам тааллуқли.

— Энергетика ресурсларини тежаш юзасидан қандай чоралар кўрилаётганини айтиб беролмайсизми?

— Дастлаб шуни таъкидлаш керакки, Ўзбекистонда ресурсларни тежашга хизмат қиладиган «Иқтисод-90» программаси ишлаб чиқилди. У турли министрликлар, идораларга қарашли жами 107 корхона ва ташкилотларни қамраб олган. Ушбу программани рўёбга чиқариш 1986—1990 йилларда энергияга бўлган эҳтиёжнинг иссиқлик энергияси бўйича 60,1, электр энергия бўйича 32,9 процентини тежаш ҳисобига қондирилади.

Ўтган йили моддий ресурсларни тежаш план топшириқлари «Иқтисод-90» программасида кўзда тутилганидан камроқ қилиб белгиланди. Масалан, иссиқлик энергиясини тежаш топшириғи программа талабининг атиги 68,9 проценти ҳажмида белгиланган. Электр энергиясини эса 44 процент тежаш мўлжалланган. Тежамкорликнинг кўпгина резервларидан шу тариқа фойдаланилмай қоляпти. Бошқача айтганда, иқтисод қилиш программаси кўзда тутган асосий мўлжал — ўсиб бораётган эҳтиёжларни тежалгани ҳисобига қондириш топшириқлари бажарилмаётир.

— Экономиканинг саноат тармоғи кўп энергия истеъмол қилиши сир эмас. Тежамкорлик программасининг амалга оширилиши шу тармоқда қандай натижа бераётгани хусусида сўзлаб берсангиз.

— Ҳа, республика саноати — энергия ресурсларини кўп талаб қиладиган йирик тармоқ. У тежамкорлик резервларининг тўртдан уч қисмига эгадирки, бу ҳол саноатдаги энергия истеъмоли масалалари ҳақида муфассалроқ мулоҳаза юритишни талаб қилади. Энергетика ресурсларини тежаш программаси ишлаб чиқилиши тажрибасидан маълумки, саноат тармоқларида энергия истеъмол қилишни қисқартириш резервлари кўп. Бунда биз янги технология жараёнлари, ускуналари ва машиналарини жорий этишдан манфаатдормиз.

Иш жараёнларини такомиллаштириш ҳам технологияни мукаммаллаштириб, энергия сарфини камайтириб боришга ёрдам беради. Энергетика ресурсларидан иккиламчи фойдаланиш резервлари ҳам бор. Энг муҳими, тежамкорлик мақсадлари йўлида ташкилий-техникавий тадбирларни ишлаб чиқиш ва уни оқилона амалга оширишдан иборат.

Ташкилий-техникавий тадбирлар ишлаб чиқариш маданиятини ошириш билан бирга, энергия исроф бўлишининг олдини олади, энергия сарфланишини қатъий назорат қилишнинг таъсирчан тадбирларини амалга ошириш истиқболларини очиб беради. Ташкилий-техникавий тадбирлар республика саноат корхоналарида энергия сарфини камайтириш сиёсатини амалга оширишда асосий йўналиш бўлиб қолади.

Иқтисод қилиш программасини рўёбга чиқариш даврида дастлабки ютуқлар қўлга киритилди. 1987 йилда корхоналарда 6994 ташкилий-техникавий тадбир ишлаб чиқилди ва тасдиқланди. У 383,4 миллион киловатт-соат электр энергия ва 455,1 минг гикакалорий иссиқлик энергиясини тежаб бериши кўзда тутилган эди. Амалда эса 437,3 миллион киловатт-соат электр энергияси ва 373,6 минг гикакалорий иссиқлик энергияси иқтисод қилинди.

Корхоналар ўтган йили тасдиқланган нормаларга қараганда кўпроқ энергия тежашга муваффақ бўлдилар. 1988 йилнинг биринчи кварталида электр энергиядан 43,4 миллион киловатт-соат ва 105,4 минг гикакалорий иссиқлик энергияси иқтисод қилинди. Энергия иқтисод қилиш юзасидан ўтказилган республика социалистик мусобақасида Навоий «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Шарғун» шахтаси, «Қўнғирот» техникани сув билан таъминлаш бошқармаси, Тошкент тепловоз ремонт заводи бир неча бор ғолиблик қилди, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳамда республика Касаба союзлари Совети кўчма Қизил байроқларини қўлга киритди.

Энергия иқтисод қилишнинг комплекс масалаларини ҳал этишда шу корхоналар маъмуриятлари ҳамда жамоат ташкилотлари жонкуярлик қилмоқдалар. Улар ҳамма ерда тежамкорлик муҳитини вужудга келтириш учун назорат таъсирини кучайтириб боряптилар.

— Корхоналар маъмурияти ва жамоат ташкилотлари олиб бораётган ташкилотчилик ишлари туфайли энергетика ресурсларини иқтисод қилиш яхши самаралар бераётгани қувончли, албатта. Бироқ ҳамма ерда ҳам аҳвол бирдек эмас.

— Тўғриси, тежамкорлик талабларига ҳанузгача эътиборсиз қараётган корхоналар ҳам йўқ эмас. Бунга Фарғона фуран бирикмалари химия заводини мисол қилиб келтириш мумкин. Шу йилнинг биринчи квартали мобайнида корхонада 5,5 миллион киловатт-соат электр энергияси ортиқча сарфлаб юборилди. «Ахангаранцемент» ишлаб чиқариш бирлашмаси эса уч ойда 2,7 миллион киловатт-соат электр энергиясини мўлжалдагидан кўп ишлатди. Хўжайли, Беруний, Чимбой ғишт заводлари маъмурияти ва жамоат ташкилотлари ҳам электр энергиясини тежаш у ёқда турсин, ортиқча сарфлаб юбориш ҳолларига бефарқ қараб келаётирлар. Шу йилнинг дастлабки уч ойида 49 корхона 30 миллион киловатт-соат электр энергиясини ва 13 корхона эса 94 минг гикакалорий иссиқлик энергиясини ортиқча сарфлаб юборди.

«Энергонадзор» хизмати ходимлари энергиядан самарасиз фойдаланиш ҳолларини текшириб кўриб, актлар тузди ва тегишли тавсияномалар берди. Шунга қарамасдан, қайта текширув вақтида аҳвол ўзгармаганлиги фактларига дуч келинмоқда. Технология ускуналарининг бефойда ҳаракатланиши, қисилган ҳавонинг ускуналар носозлиги туфайли учиб кетаётганлиги, электр чироқларининг кундузи ҳам ёниб туриши ҳолларига йўл қўйилмоқда. Шу исрофгарчиликларнинг олди олинган тақдирда корхоналар ортиқча электр сарфлашга чек қўйган бўлардилар.

Бунинг устига электр ҳамда иссиқлик энергияси сарфини нормалашдаги камчиликларнинг олди олинмаяпти. Тошкент пластмасса буюмлари ва маиший химия заводи электр энергияси сарфлаш нормасини 1980 йилдан буён қайта кўриб чиққани йўқ. Баъзи бир корхоналар эса энергия сарфини ҳатто ўтган йил даражасидан ҳам ортиқ белгилаганлар. 9-шина ремонт заводи, «Энергоцветмет» ишлаб чиқариш бирлашмаси каби корхоналарда технология жараёнлари муттасил янгиланиб бораётган бўлса ҳам энергия сарфи камаяётгани йўқ.

Аҳволни назорат қилиш хизмати инспекторлари текширишлар жараёнида 100 миллион киловатт-соат электр энергияси ва 400 минг гикакалорий иссиқлик энергияси нобуд бўлиши манбаларини аниқладилар. Аниқлашгина эмас, 137 миллион киловатт-соат электр энергия ва 1300 минг гикакалорий иссиқлик энергияси иқтисод қилиш мумкин бўлган резервлар ҳам кўрсатиб берилди.

— Сизнингча, энергия иқтисод қилишнинг ва исрофгарчилик олдини олишнинг яна қандай манбалари мавжуд?

— Технология талабларига қатъий риоя қилмасдан туриб тежамкорлик программасини мукаммал амалга ошириш қийин. Мисол тариқасида айтишим мумкинки, шу йилнинг тўрт ойидагина саноат корхоналари электр қурилмаларидан 40 тасида технология талаблари бузилиб, аварияларга йўл қўйилди. Аварияларнинг 60 проценти кабель тармоқларидаги носозлик туфайли юз берди. Лангар кон бошқармасига хизмат кўрсатувчи юқори вольтли тармоқдаги ремонт ишлари сифатсиз бажарилганлиги туфайли шамол пайтида авария юз берди. 1988 йилнинг учинчи февралида содир бўлган бу воқеадан кейин 8 ва 9 февраль кунлари электр тармоғида яна электр таъминоти режими бузилди.

Бунақа аҳвол исрофгарчиликка олиб келиши, энергия ортиқча сарфланишига сабаб бўлиши турган гап.

Электр ва иссиқлик энергияси табиат инъоми эмас, балки у — қанча-қанча сарф-харажатлар ва меҳнат эвазига ҳосил қилинадиган бойлигимиз. Буни хўжалик ҳисоби шароитларида ишлаётган коллективлар, айниқса, яхши билишади. Имкон излаганлар тежаш йўлини топиб, ишда ютуқларга эришмоқдалар. Баҳона излаганлар эса исрофгарчилик, жарималар жабрини тортишяпти. Қисқаси, имкон излаган ютади.

Чиқиндидан пардозбоп материал

«Силикат» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси мутахассислари Тўйтепадаги флюоритни бойитиш фабрикаси чиқиндиларидан кристаллланган шиша кошинлар ишлаб чиқаришда асосий хом ашё сифатида фойдаланиш технологиясини яратдилар ва мамлакатда биринчи бўлиб уни амалда жорий этдилар. Бу кошинлар биноларни пардозлашда қимматбаҳо материал ҳисобланади.

Чиқиндилар фабрика яқинидаги ўнлаб гектар ерни эгаллаб ётар ва бу сунъий «тоғлар» йил сайин кенгайиб борарди.

Бирлашманинг «Стеклокристалит» цехида жорий этилган янги технология шарофати билан йилига 56 минг сўм соф фойда олиш кўзда тутилмоқда. Кристалланган шиша кошинлар химик, физик ва механик хусусиятлари жиҳатидан олдингиларидан афзалроқдир.

Бу билан бирлашма ишчи ва хизматчилари хом ашё ресурсларидан рационал комплекс фойдаланиш, саноат ишлаб чиқаришида чиқиндисиз технология яратиш, корхоналар чиқиндиларидан халқ хўжалигида кенг фойдаланиш бўйича КПСС XXVII съезди қарорларида белгиланган вазифаларнинг муҳим бандини бажардилар.

Ҳ. ЮСУПОВ,
«Силикат» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси шиша сектори мудири, техника фанлари кандидати.
Т. ЛУТФУЛЛАЕВ.

Кулдан бетон

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги «Узоргтехстрой» трестининг марказий лабораторияси бошлиғи Михаил Воловик шундай деди:

— Министрлик мутахассислари цементни ташишга доир тадбирлар комплексини фақат шу йилдагина ўтказаётганлари йўқ. Мана, бир неча йилдирки, цемент ғамлаш, сақлаш ва ташиш бирмунча такомиллаштирилганидан ташқари, уни тежашнинг истиқболли усули қарор топиб боряпти.

Наманган кўн заводи, ва бошқа корхоналарда чиқиндилардан фойдаланиш эвазига хом ашё 5 процентдан 10 процентгача кам сарфланмоқда.

Янги Ангрен ГРЭСида маҳаллий кўмирни ёқишдан ҳосил бўлган кулдан қурилишда ва саноат корхоналарида кенг фойдаланиш расм бўлди. Кул илгари чиқинди сифатида ташлаб юбориларди. Энди эса у цементга қўшилади. Бунда қурилиш материалининг сифати бирмунча ошади ҳам.

«Узоргтехстрой» тресті марказий лабораторияси ходимлари ўтган йили кулнинг таркибини пухта ўргандилар. Натижада у бетон ва қоришма тайёрлашда бебаҳо хом ашё, деган хулосага келинди. Бир кубометр бетон тайёрлаш учун қўшилган 100 килограмм кул туфайли 60 килограммдан 100 килограммгача цемент тежаб қолинади.

Эндиликда кулни тўплаш, юклаш, ташиш ва сақлашни энг қулай усулларда ташкил этиш учун тегишли ташкилот, корхона ва идоралар шартнома асосида зарур тадбирларни амалга оширмоқдалар. Бунда, энг аввало, янги Ангрен ГРЭСидан чиққан кулни тасарруфга олиш билан боғлиқ ишлар кўзда тутилмоқда.

Илғор корхоналар бошлаган ташаббус эътибор ва таҳсинга лойиқ. Чунки унинг иқтисодий фойдасидан ташқари социал-экологик афзалликлари ҳам бор. Корхона чиқиндиларининг камайтирилиши табиий муҳит мусаффолигини ҳам таъминлайди.

В. ТИРИН.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республикада театр санъатини ривожлантиришдаги хизматлари учун А. П. Чехов номидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли Самарқанд областлараро рус драма театри артисти ўртоқ Виктор Яковлевич **Бабаковга «Ўзбекистон ССР халқ артисти»** фахрий унвонини берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республикада театр санъатини ривожлантиришдаги хизматлари учун А. Мажидий номидаги Каттақўрғон ўзбек драма театрининг актёри ўртоқ Нуриддин **Ўтаевга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист»** фахрий унвонини берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми совет ва грек музика санъатини тарғиб этиш ва ривожлантиришдаги катта хизматлари учун «Бузуки» вокал-чолғу ансамблининг бадиий раҳбари ўртоқ Хараламбос Сократис **Павлидисга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист»** фахрий унвонини берди.

ПРОКУРОРГА САВОЛЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриёти клубида «Қайта қуриш шароитида қонунчилик» мавзуида матбуот конференцияси бўлди. У Ўзбекистон журналистлар союзи томонидан уюштирилди. Ҳуқуқий назорат органларининг масъул ходимлари республика прокурори Д. А. Усатов бошчилигида тошкентлик журналистлар билан учрашиш учун келдилар. Матбуот конференциясида Ўзбекистон ССР Олий Судининг раиси С. И. Йигиталиев, республика юстиция министри Б. Ғ. Олимжонов, Ўзбекистон ССР ички ишлар министрининг ўринбосари Т. А. Тўхтаев иштирок этдилар.

Бу Ўзбекистон ССР прокурорининг биринчи марта матбуот конференцияси ўтказишидир. Шу сабабли йиллар давомида тўпланиб қолган саволларга жавоб қайтариш учун унга икки соатдан ортиқ вақт ҳам етишмаганлиги ажабланарли эмас. Олтмиштадан кўпроқ ёзма савол тушди.

Д. А. Усатов прокуратураларнинг ишидаги қайта қуришга оид саволга жавоб қайтариб, бу қайта қуриш асосий диққат-эътиборни иқтисодий, ҳуқуқий муносабатларга, меҳнаткашларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишга қаратганлигини айтди. Туб хўжалик ислоҳоти ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари олдига жуда кўп масалаларни қўйди. Экономикани соғломлаштириш, яширин бизнесни, ишлаб чиқаришдаги ичкиликбозликни ва бошқа иллатларни тугатиш сўзсиз равишда ижтимоий муҳитни соғломлаштиришига, жиноятчиликнинг камайишига олиб боришини англаш лозим. Прокуратура ходимлари буни қийинчилик билан тушуниб етмоқдалар. Бундай бурилишга ҳамма ҳам тайёр эмас. Кўпгина ходимлар конкрет экономика масалаларини яхши билмайдилар. Шунга қарамай бундай фаолият авж олдирилмоқда.

— Кеча мен республика Давлат агросаноат комитети адресига тақдимномага имзо чекдим, — деди Д. А. Усатов. — Бу тақдимнома прокурор текширишлари натижаларига мувофиқ ёзилган. Мана ўша фактлар. Масалан, «Узагропромстрой» бирлашмасида ҳар куни ўртача 300 киши прогул қилмоқда. Бирлашма раҳбарлари бундай бетартибликка муросасозлик қилмоқдалар. Меҳнат шароитини яхшилаш тўғрисида ғамхўрлик қилинмаяпти. Қишда бир қанча пахта тозалаш заводларида ишчилар совуқ цехларда меҳнат қилдилар. Бу ерда ҳаводаги чанг миқдори йўл қўйиш мумкин бўлган нормадан кўп марта юқоридир. Прокуратура ана шу материаллар юзасидан Давлат агросаноат комитети коллегиясидан бизнинг ходимларимиз иштирокида қарор қабул қилишни таклиф этди.

Прокурор Ўзбекистонда жиноятчиликнинг ҳолати тўғрисида гапириб, жиноятчиликнинг умумий даражаси камаяётганлигини айтди. Пахта ишлари деб аталган ишлар юзасидан тергов ўтган йилнинг ўрталарида тугалланди, бундай ишлар эса, салкам саккиз юзта. Бу ишларнинг тугалланиши назорат функцияларини кучайтириш, бошқа жиноий ҳодисаларга қарши курашиш учун прокуратура кучларини бўшатиб берди.

Шунга қарамай хотиржам бўлишга ўрин йўқ. Қотиллик, номусга тегиш, талончилик, ўғирлик каби кўпгина оғир жиноятлар сони ўсишини тўхтатиб бўлмаяпти. Такрорий жиноятлар даражаси ҳам жуда юқори. Бунинг асосий сабабларидан бири ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимлари профессионал савиясининг пастлигидир. Ишларни сифатсиз тергов қилиш, сансалорлик, асоссиз равишда жиноий жавобгарликка тортиш — буларнинг ҳаммаси жамоатчиликнинг ҳақли эътирозларини келтириб чиқармоқда. Терговчилар ўз ишлари сифатига нисбатан судларнинг кескин ошган талабларига тайёр эмасликлари маълум бўлди. Қайта тергов ўтказиш учун қайтарилаётган ишлар сони кўпайиб бормоқда, бу эса тергов органлари, прокуратуралар ишидаги бракдир.

Шу муносабат билан прокурорга, тергов аппаратини прокуратура составидан чиқариб уни мустақил қилиш ғоясига сиз қандай қарайсиз, — деб савол беришди.

— Биз буни маъқуллаймиз, — деб жавоб қилди Д. А. Усатов. — Ҳозирги аҳвол, яъни тергов ва уни назорат қилиш вазифалари бир қўлда мужассамлашганлиги масалаларни холисона кўриб чиқишга тўсқинлик қилмоқда. Прокуратура органларида тергов аппаратини ана шундай ажратишга тайёргарлик кўрилмоқда. Аммо, бизнинг фикримизча, прокуратура айрим ишларни ўзи текшириш ҳуқуқини сақлаб қолиши керак.

Кези келганда айтиб ўтайлик, Тошкентда ва бошқа бир қанча область ички ишлар бошқармаларида ана шундай эксперимент ўтказилмоқда, деди республика ички ишлар министрининг ўринбосари Т. А. Тўхтаев. Бу ана шу жойларда тергов бошқармалари йил бошидан бевосита министрликка бўйсундирилган. Бу эса яхши натижалар берди.

— Сўнгги йилларда ниҳоят уюшган жиноятчилик мавжудлиги тан олинди. Бундай жиноятга қарши қандай кураш олиб борилмоқда?

— Ҳа, пахта билан боғлиқ найранглар ёрдамида халқдан тўрт миллиард сўм ўғирланганлиги минглаб кишиларни бир жиноий занжирга бирлаштирди, уларнинг орасида катта хўжалик ходимлари ҳам, партия, давлат, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимлари ҳам бор. Зўр куч-ғайрат сарфлаш туфайли ана шу занжирни асосан узиб ташлашга муваффақ бўлинди. Ички ишлар министрлигида ташкилий жиноятчиликка қарши курашиш юзасидан махсус хизмат ташкил этилган. У ғоят самарали ишламоқда. Аммо бу ишда узил-кесил муваффақиятга эришишга ҳали узоқ, албатта.

— Тошкентда ва Ўзбекистоннинг бошқа шаҳарларида республиканинг жиноий ишларга аралашган собиқ раҳбарлари устидан суд процесслари ўтказиладими?

Бу саволга Ўзбекистон ССР Олий судининг раиси С. И. Йигиталиев жавоб қайтарди:

Бу ишларни одатдагидек СССР Олий суди кўриб чиқмоқда. Чунки уларга Марказий идоралар масъул ходимларининг иши ҳам қўшиб кўриб чиқилади. Республика собиқ ички ишлар министри ва унинг ўринбосарлари иши юзасидан эҳтимол баъзи суд мажлислари, гувоҳларни сўроқ қилиш Ўзбекистонда ўтказилади. Бухоро область партия комитетининг собиқ биринчи секретари Каримов ва унинг шериклари судида ана шундай бўлган эди.

Республика юстиция министри Б. Ғ. Олимжонов одил судловнинг моддий базаси ночор аҳволга тушиб қолганлиги ҳақида гапирди. Кўпгина мамлакатларда энг яхши бинолар, саройлар судларга бериб қўйилган. Биздачи? Ўзбекистонда 219 та халқ судидан 141 таси мослаштирилган биноларда, шундан 88 таси авария ҳолатидаги биноларда жойлашган. Ахир бу судларнинг юксак вазифасига мос келадими? Нотариал идоралар ва юридик консультациялар тўғрисида гапирмаса ҳам бўлади. — Улар нақадар ночор аҳволда ишлаётганлигини ҳамма кўриб турибди. Юстиция министрлиги бу масалаларни ҳал этишни илтимос қилиб, республика партия Марказий Комитетига, ҳукуматига кўп марта мурожаат қилди, лекин иш жойидан жуда секин кўчмоқда.

Матбуот конференциясида журналистлар фақат савол бериб қолмай, шу билан бирга ҳуқуқни муҳофаза этиш органлари фаолиятини қаттиқ танқид қилдилар. Фактларни, газетхонларнинг хатларини далил қилиб келтирдилар. Матбуот конференцияси қатнашчилари нутқларининг ўзи ташвишли мушоҳадага сабаб бўлди. Масалан, республика прокурори қонунчилик назорати шу қонунчилик учун эмас, балки жамият вазифаларини ҳал қилиш учун амалга оширилади, деган гапида халқнинг олий манфаатлари пеш қилиниб, қонунлар топталган олдинги даврларнинг қандайдир ҳиди келиб турибди.

XIX Бутуниттифоқ партия конференциясининг «Ҳуқуқий ислоҳот тўғрисида»ги резолюциясида бутун мамлакатда қонунларнинг бажарилишини, бир хил тушунилиши ва қўлланишини кузатиб бориши лозим бўлган прокурор назоратининг ленинча принципларини тўла-тўкис тиклаш талаби баён қилинган. Ҳуқуқий жамият бўлишга интилаётган жамиятнинг манфаатлари чамаси айни мана шундай, қонунга оғишмай риоя қилинишидадир.

Кўп йиллар давомида биз танқид зонасидан ташқарида бўлдик, деди Д.. А. Усатов. — Бу эса ишимизга катта зарар етказди. Ҳозир биз жамоатчилик танқидини қабул қилишни ўрганяпмиз, кенг ошкоралик ишни яхшилашнинг сўзсиз шарти эканлигини тушуниб оляпмиз. Матбуот вакиллари билан бундай учрашувлар ҳам ана шу мақсадга хизмат қилади.

Матбуот конференцияси қатнашчилари ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари раҳбарлари иштироки билан матбуот конференциясини мунтазам ўтказиб туриш тўғрисида келишиб олдилар.

И. ҲИСОМОВ,
ЎзТАГ мухбири.

СОВЕТ КОНСТИТУЦИЯСИ ВА СИЁСИЙ СИСТЕМАНИНГ ИСЛОҲОТИ

Совет халқининг 70 йилдан кўпроқ тарихий тараққиёти даврида бир нечта Конституция қабул қилинган. Шулардан биринчиси 1918 йилда В. И. Ленин иштирокида ишлаб чиқилган РСФСРнинг дастлабки асосий қонуни эди. Бу қонун 1918 йил 10 июлда Советларнинг V Бутунроссия съездида қабул қилинган.

Биринчи Совет Конституциясини ишлаб чиқиш учун Бутунроссия Марказий Ижроия Комитети 1918 йил 1 апрелда комиссия ташкил этди. Комиссия Конституция лойиҳасини тайёрлаб, уни 1918 йил 1 июлда РКП(б) Марказий Комитетининг тасдиғига киритди. Конституция лойиҳаси билан шахсан В. И. Ленин танишиб чиқди. Лойиҳанинг кириш қисми сифатида ўзи томонидан ёзилган ва Советларнинг III Бутунроссия съездида 1918 йил январь ойида қабул қилинган «Меҳнаткаш ва эксплуатация қилинган халқлар ҳуқуқлари декларацияси»ни конституция текстига киритишни зарур деб ҳисоблади. Бу тарихий ҳужжат ўз моҳияти эътибори билан конституция аҳамиятига эга бўлиб, унда РСФСРнинг давлат тузилиши баён қилинган эди.

Советларнинг Бутунроссия съезди республика давлат ҳокимиятининг олий органи бўлиб, Бутунроссия Марказий Ижроия Комитетини ва республика ҳукумати — РСФСР Халқ Комиссарлари Совети 18 та Халқ Комиссарлигидан ташкил топди. М. С. Горбачев XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси минбаридан туриб: «...Ўша вақтда бизда Советлар съездлари системаси амал қилар эди. Бу съездлар халқнинг кенг ва тўла ҳокимиятли йиғилишлари бўлиб, съездлар оралиғида ғоят ваколатли Марказий Ижроия Комитетлари иш олиб борарди. Ваколатларнинг оммавийлиги, қонун чиқариш соҳасидаги доимий иш, бошқарув ва контроль билан қўшиб олиб борилар эди», деб юксак баҳолаб, 1936 йилга қадар давом этиб келган ана шу Советлар съездлари системасини қайтадан тиклаш зарурати ҳақида муфассал тўхтаб ўтди. Шу нарса алоҳида диққатга сазоворки, у пайтларда қонун чиқариш ҳуқуқи Бутунроссия Марказий Ижроия Комитети билан бир қаторда РСФСР Халқ Комиссарлар Советига тегишли эди.

Халқ Комиссарлар Совети ўз фаолияти юзасидан Бутунроссия Марказий Ижроия Комитетига бўйсуниб, унинг олдида мунтазам равишда ҳисоб бериб турар ва Конституцияга биноан Россия Совет Социалистик Федератив Республикасининг хўжалик ва маданий қурилишини бошқарувчи давлат ҳокимиятининг олий ижро этувчи ва буйруқ берувчи органи бўлиб ҳисобланар эди.

Биринчи Совет Конституциясининг тарихий аҳамияти шундан иборатки, у совет халқларининг ягона федератив давлатга бирлашувларида катта роль ўйнади.

СССРнинг 1924 йилги Конституциясида муҳим янгилик шундан иборат бўлдики, умумиттифоқ давлати барпо этилиши муносабати билан, давлат ҳокимияти ва бошқарувининг федератив органлари сифатида СССР Советлар съезди, СССР Марказий Ижроия Комитети ва СССР Министрлар Совети тузилди. СССР кўп миллатли давлат бўлганлиги ҳисобга олинган ҳолда умумиттифоқ Марказий Ижроия Комитети икки палатадан — Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советидан ташкил топди. Иттифоқ Советига аъзолар иттифоқдош республикалар аҳолисининг умумий сонига нисбатан сайланса, Миллатлар Советига эса бундан қатъи назар, ҳар бир иттифоқчи республикадан 5 тадан, автоном республикалардан эса биттадан вакил сайлаш йўли билан ташкил этилди.

1936 йилги 5 декабрда қабул қилинган СССРнинг янги Конституцияси оламшумул тарихий ҳужжат сифатида тарихга кирди. Афсуски, бу улуғвор тарихий ҳужжатда баён қилинган ва қонун йўли билан расмийлаштирилган демократик принциплар, жумладан гражданларнинг чексиз ҳуқуқ ва эркинликлари, шахс дахлсизлиги каби имтиёзлари Сталин шахсига сиғиниш даврида, айниқса, 1937—1938 йилларда ўтказилган оммавий репрессия сиёсати натижасида қўпол равишда бузилди, бутунлай поймол қилинди. Бу эса социализм ишига берилган қақшатқич зарба бўлганлиги ҳозир ҳаммага аён.

СССРнинг 1936 йил Конституциясига биноан Совет давлатининг ташкилий тузилиши ва формаларида ҳам ўзгариш содир бўлди. Мамлакатда давлат ҳокимиятининг олий ва ягона қонун чиқарувчи органи сифатида СССР Олий Совети ташкил этилди. У тенг ҳуқуқли икки палата — Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советидан ташкил топди.

Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғалабасининг 60 йиллиги муносабати билан 1977 йил 7 октябрда СССРнинг учинчи Конституцияси қабул қилинди. [illegible] Мазкур Конституциянинг асосий хусусияти шундан иборатки, унда ишчилар синфи диктатураси давлати умумхалқ социалистик давлатига ўсиб ўтганлиги қонуний равишда расмийлаштирилди. Конституциянинг қабул қилиниши турғунлик даврига тўғри келганлиги сабабли мамлакат ҳаётидаги мавжуд салбий ҳолатлар унда ўз аксини топмади. В. И. Лениннинг социалистик давлат «том маънода бўлмаган давлат» ва тадрижий равишда ўсиб, ижтимоий ўз-ўзини бошқаришга айланиб борувчи «ярим давлат» деган маълум назарий хулосасига амал қилинмади. Оқибатда Советлар ҳуқуқсизлантирилди ва реал ҳокимиятга эга бўлмаган давлат ташкилотларига айланиб қолди.

М. С. Горбачев XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида қайд қилганидек, «Турмуш олдимизга халқ депутатлари Советларининг тўла ҳокимиятини қайта тиклаш вазифаларини жуда кескин қилиб қўймоқдаки, бунда чала-ярим тадбирлар билан иш битмайди. Муаммога комплекс ёндашиш ва уни тубдан ҳал этиш керак». Бинобарин, Советларга реал ҳокимият ваколатларини қайтариш, давлат, хўжалик ва социал-маданий ҳаётнинг беистисно барча конкрет масалаларини кўриб чиқиш ва ҳал этишни улар ихтиёрига топшириш зарур. Мамлакат бошқарув органларида 18 миллион хизматчи банд бўлиб, уларни сақлаш учун йил сайин 40 миллиард сўм сарфланмоқда. Меҳнат ресурсларининг қарийб 15 проценти бошқарув органларида банд. Бу эса ҳар 6 кишига бир бошқарувчи тўғри келади, демакдир. Мамлакатда давлат бошқарув органларининг кўпайиб кетганлиги шу нарсадан яққол кўриниб турибдики, агар 1936 йилда СССР ҳукумати — Министрлар Совети 10 та Халқ Комиссарлигидан иборат бўлса, ҳозир министрликлар, давлат комитетлари ва марказий бошқарув органларининг сони ўн баравар кўпайди. Ваҳолонки, шу давр ичида аҳоли сони фақат икки баравар кўпайди, холос. Иттифоқчи республикалар аҳволи бундан ҳам ёмонроқ.

Ўзбекистонда иттифоқ-республика ва республика аҳамиятига молик министрлик ва давлат комитетлари сони 83 тага етди. Уларда 700 мингдан кўпроқ хизматчи ишлаб турибди. Бу эса давлат бошқарув органлари сони 1936 йилдагига қараганда 8 баробар кўпайган, демакдир. Ваҳолонки, шу давр ичида аҳоли сони 4 баробар ошди, холос. Шунинг учун КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленуми бошқарув органларини кескин қисқартириш зарурлиги таъкидланди. КПСС Марказий Комитетининг 1988 йил февраль Пленумида ҳам партиянинг бу бош йўли изчиллик билан амалга оширилиши кўзда тутилди.

XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси фаолиятида совет сиёсий системасини тубдан ислоҳ қилиш, шу асосда СССР, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг амалдаги конституцияларига жиддий ўзгартишлар киритиш ҳақида гап борди.

Маълумки, бундан 50 йил муқаддам СССР Олий Советига ўтказилган биринчи сайлов даврида қабул қилинган сайлов қонуни ҳануз амал қилиб келмоқда. Ярим асрдан кўпроқ ўтган вақт ичида совет халқи тарихида рўй берган ўзгаришлар унда тўлиқлигича ўз аксини топган, деб бўлмайди. Бинобарин, совет сайлов системаси XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида таъкидланганидек, янада демократлаштиришга муҳтож. Маҳаллий Советларга 1987 йилда бўлиб ўтган сайлов кўп йиллардан бери биринчи марта ошкоралик шароитида амалга оширилди. Депутатликка номзодлар бевосита меҳнат коллективларида муҳокама қилиниб, сўнгра тавсия қилинди. Тажриба тариқасида кўп мандатли округларда овозга бир неча номзод қўйилди. Мусобақалашув сайловларни қизиқарли қилди, унга сайловчиларнинг қизиқишларини кучайтирди, депутатларнинг масъулиятини оширди. Эндиликда сайлов системасига янгича ёндашувларни ўзлаштириб ва мустаҳкамлаб, ана шу йўлдан олға бориш керак.

XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида атрофлича ва кенг муҳокама қилинган [illegible] ҳокимиятига молик масалаларни муҳокама қилиши ва ҳал этиши назарда тутилади.

СССР халқ депутатлари съезди ўз составидан унча катта бўлмаган, айтайлик (400—450 кишидан иборат) бўлган СССР Олий Советини сайлайди. Унинг зиммасига қонунларни, ижро ва контроль тусидаги барча масалаларни муҳокама қилиш ва ҳал этиш, ўзига бўйсунган органлар ҳамда Советларнинг қуйи бўғинлари ишини йўналтириб туриш юклатилади. СССР Олий Советининг ҳар иккала палатаси — Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети қонун лойиҳаларини муҳокама қилади. Уларнинг компетенциясига аниқлик киритилиб, умумхалқ манфаатларини барча синфлар ва социал гуруҳлар эҳтиёжларини ифодалайдиган Иттифоқ Совети зиммасига катта социал-иқтисодий программаларни ва планларни ишлаб чиқиш, нарх-наво ва солиқ, меҳнат муносабатлари ва гражданларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, мамлакат мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш, халқаро шартномаларни ратификация қилиш, шу каби бошқа соҳалардаги сиёсат масалаларини муҳокама қилиш ва ҳал этиш юклатилади.

Миллатлар Советига эса, асосан, миллий масала билан, миллатларнинг равнақи ва ҳамжиҳатлиги билан боғлиқ бўлган масалаларни, чунончи, миллий давлат ва миллий-территориал уюшмаларнинг социал-иқтисодий ривожланиши ва бу соҳада қабул қилинган қонунлар ва ҳуқуқий актларни Иттифоқ министрликлари ва марказий идоралар томонидан қандай бажарилаётганлиги устидан контроль қилиш ва шу каби миллатлараро муносабатларга оид масалаларни муҳокама қилиш ва ҳал этиш топширилади.

XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида уқтириб ўтилганидек, ваколатли органлар ролини умуман ошириш шароитида СССР Олий Советининг Раиси етарли даражада кенг ваколатларга эга бўлиши лозим. Хусусан, у қонунлар ва энг муҳим социал-иқтисодий программаларни тайёрлашга умумий раҳбарлик қилиши, ташқи сиёсатнинг, мамлакат мудофаа қобилияти ва хавфсизлигининг асосий масалаларини ҳал этиши мумкин бўлур эди.

Сиёсий системамизни янада такомиллаштириб борган ҳолда, СССР давлат ҳокимиятининг олий органлари системасида конституция назорат комитетини ташкил этиш ҳам назарда тутилади. Бу орган СССР Халқ депутатлари съезди томонидан сайланиб, унга қонунлар, бошқа ҳуқуқий актлар, мамлакат асосий қонунига мувофиқ бўлишини кузатиб бориш, ўз ҳуқуқ доирасида асосий қонунга хилоф равишда қабул қилинган ва унга зид бўлган қонунлар ҳамда ҳуқуқий актларни бекор қилиш ваколати берилади. Бу эса давлатимизнинг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлашга хизмат қилади.

КПСС XIX Бутуниттифоқ конференцияси тарихий қарорларида социалистик ҳуқуқий давлатни шакллантириш масаласига алоҳида ўрин берилди. Социалистик ҳуқуқий давлатнинг асосий белгиси — халқ иродасини ифодаловчи қонунларнинг устун туриши ва тантана қилишидир. Бу шундан далолат берадики, бирорта ҳам давлат органи, бирорта ҳам мансабдор шахс партия ёки жамоат ташкилоти, бирорта ҳам киши қонунга бўйсуниш мажбуриятидан халос бўла олмайди. Гражданлар умумхалқ давлати олдида масъул бўлганлари каби давлат ҳокимияти ҳам гражданлар олдида масъуллиги таъкидланади. Гражданларнинг ҳуқуқлари ҳокимият ва шу ҳокимият вакилларининг ҳар қандай ўзбошимчаликларидан мустаҳкам ҳимоя қилиниши таъминланади. Ана шундай мамлакатдагина ҳуқуқий давлат тартиботи ўрнатилган бўлади. Ана шундай социалистик ҳуқуқий давлат инсоният тарихида биринчи марта бизнинг мамлакатимизда барпо этилади ва жамият ҳаётини инқилобий қайта қуриш жараёнида ривожланиб, мукаммаллашиб боради.

О. ЭШОНОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, профессор.

• СССРда Ҳиндистон фестивали

АЙНИ МУДДАО

«Ҳиндистоннинг СССРдаги фестивали хроникаси» — Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамиятида очилган кўргазма шундай деб аталади. Экспозицияни республиканинг моҳир фотожурналистлари тайёрлашган, унда Ўзбекистон заминида бўлган дўстлик байрамининг энг муҳим воқеалари акс этган.

Фестиваль программаси ранго ранг эди, минглаб тошкентликлар қувноқ Утсав байрами чоғида Ҳиндистоннинг ўзига хос ашула ва рақс фольклор санъати билан танишдилар. Фестиваль программасига кўра республикада ана шу мамлакат заргарлиги, безак-амалий санъати, анъанавий ҳунармандчилиги кўргазмалари очилди. Пойтахтимиз меҳнаткашлари Ҳиндистоннинг фани ва техникаси, болалар ва аёлларнинг ҳаёти тўғрисида ҳикоя қилувчи кўргазмаларда бўлдилар. Республиканинг турли шаҳарларида 50 дан кўпроқ фольклор коллектив концертлар қўйиб берди. Шу кунларда Тошкентда театр, кино, аёллар аҳволига оид масалаларга бағишланган илмий-амалий конференциялар уюштирилди.

Маданиятларнинг ўзаро бойиши, икки мамлакат ўртасидаги алоқаларнинг мустаҳкамланиши ва ривожи фестивалнинг бош якуни бўлди. Фестиваль чоғида Ҳиндистоннинг кўпгина маданият, фан ва маориф арбоблари республикамизга келдилар. Улар Ўзбекистондаги шериклари билан бевосита алоқалар ўрнатиш истагини билдирдилар. Эндиликда айрим якунлар ҳақида гапирса бўлади. Ўзбек ва ҳинд артистларининг бир-бирларидан тажриба ўрганиши, ижодкор постановкачи коллективлар, рассомлар ва таъмирчиларнинг худди шу тахлитда ижодий сафарда бўлишлари тўғрисида битимлар имзоланди. Тошкент неча йиллардан буён Ҳиндистоннинг Патиала шаҳри билан бирodарлашган шаҳар ҳисобланади, аммо улар ўртасидаги муносабатлар ҳали кенгаймаган эди. Фестиваль мамлакатлар ўртасида бирoдарлашган шаҳарлар алоқаларини ҳам мустаҳкамлашга хизмат қилади.

(ЎзТАГ мухбири).

ҚАЛБЛАРГА ЙЎЛ ОЧИБ

Ҳиндистоннинг СССРдаги фестивали ниҳоясига етди. Ҳиндистонлик кўпгина таниқли қўшиқчилар ва музикачилар, раққослар ва актерлар унинг ёпилиш маросимида қатнашдилар. Улар орасида катхак усулидаги рақсларнинг таниқли ижрочиси Нилима Азим ҳам бор эди. АПНнинг Деҳлидаги мухбири Дмитрий Зеленко Нилима Азим билан учрашиб, суҳбатлашди.

— Сиз илгари ҳам Совет Иттифоқида бўлганмисиз?

— Мен Совет Иттифоқида туғилганман. Ота-онам узоқ вақт мобайнида мамлакатингизда ишлашган. Улар билан у ерда икки ёшимгача яшаганман. Албатта, ҳаётимнинг ўша палласи ҳақида ҳеч нарсани эслолмайман. Лекин Совет Иттифоқида бўлишни жуда хоҳлардим. Хорижда кўп гастролда бўлдим, лекин бирон марта ҳам совет томошабинларига ўз санъатимни туҳфа этолмадим, Ҳиндистоннинг СССРдаги фестивали менга бундай имконият берганидан қувончим чексиз.

— Ҳозир Ҳиндистонда ўтаётган СССР фестивалини қандай баҳолайсиз?

— Менинг назаримда у зўр муваффақият қозонмоқда. Мен кўпгина томошаларда бўлдим: фестиваль очилиши маросимини, Ўзбекистон ва Тожикистон халқ рақс ансамблларининг, Игорь Моисеев раҳбарлигидаги ансамбль чиқишларини кўрдим. Совет артистлари иштирокидаги барча томошаларда заллар одамларга тўла эди. Катта театр балети артистларининг чиқишлари айниқса, яхши таассурот қолдирди. Рус классик балети ўз пластикаси ва ифодаси билан ҳинд рақсларига ҳамоҳангдир. Шунинг учун рус классик балети ҳиндларга яқин ва тушунарли бўлди.

— Нилима, Сиз катхак услубида рақсларнинг энг яхши ижрочиларидан бири ҳисобланасиз. Сизнинг тасвирингиз Ҳиндистон «Бизнинг маданий меросимиз» филателия туркумида катхакни ифодалаш учун танланган эди. Шу услуб рақслари мактабини очиш, китоб ёзиш ёки фильм олиш ниятингиз борми?

— Бундай ниятлар йўқ эмас, албатта, лекин ҳозир буларнинг мавриди эмас. Раққосанинг саҳнадаги ҳаёти қисқа: Узоғи билан 15—20 йилдир. Шунинг учун кўп нарсага улгуриш лозим. Ҳозир эса ҳар куни камида бир марта саҳнага чиқяпман, кейин гастроллар, қолган вақт эса репетицияга кетади. Ҳозирча куч-ғайрат етарли. Саҳнага чиқишга қийналиб қолсам, ўшанда дарс бериш ва бошқа нарсалар ҳақида ўйласам бўлади.

...Нилима Азим Москвага жўнаб кетиши олдидан менга қўнғироқ қилиб, «Москва оқшомлари» қўшиғи ёзилган пластинкани топиб беришни илтимос қилди.

«Катхакнинг ифодавий воситалари ёрдамида таниш оҳанг рақсини кўриш совет томошабинлари учун қизиқ бўлади, деб ўйлайман. Бу бир-биримизни яхшироқ тушунишимизга имкон беради...» деди у.

Биз раққоса учун пластинкани топиб бердик.

Д. ЗЕЛЕНКО,
АПН мухбири.
ДЕҲЛИ.

• «Мухбир»-«Корреспондент» журнали—70 ёшда

ҲАЁТ БИЛАН ҲАМНАФАС

Матбуот ўзининг бутун тарихи мобайнида бугунги кундаги совет матбуоти каби ғоят прогрессив вазифаларни бажармаган, бунчалик салмоқли ижтимоий вазифаларни ўз зиммасига олмаган, халққа бунчалик яқин ва севимли бўлмаган эди. Газета ва журналларнинг нуфузи бугунги кунда ғоят баланд. Совет кишилари қайта қуришнинг ҳал қилувчи босқичида матбуотни қудратли коллектив пропагандист, агитатор ва омма ташкилотчиси деб билмоқдалар. Матбуот ҳақли равишда демократия ва ошкоралик минбари, қайта қуришнинг ёрқин таъсирчан воситаси бўлиб қолди. XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида таъкидланганидек «Ҳозир оммавий ахборот воситалари ижтимоий фикрнинг қудратли минбари бўлиб майдонга чиқмоқда. Улар тарихий ҳақиқат ва адолатни қайта тиклаш, камчилик ва нуқсонларни танқид қилиш, қайта қуриш тажрибасини оммалаштириш, одамларда янгичасига, ижодий собитқадам фикрлаш ва ҳаракат қилиш маҳоратини ҳосил этиш учун кўп иш қилди».

1918 йил июлида «Туркестанский печатник» номи билан чиқа бошлаган «Мухбир» — «Корреспондент» журналимизнинг етмиш йиллиги оммавий ахборот ва пропаганда воситаларининг ходимлари олдига қайта қуришнинг янги босқичида ҳаётимизни янада демократиялашга, бошқаришнинг иқтисодий методларини ўзлаштиришга ёрдам беришдек, барча янги прогрессив нарсаларни излаш ва қўллаб-қувватлашдек ғоят муҳим вазифалар қўйилган даврга тўғри келди.

Шу йиллар мобайнида журнал ўз мухлисларининг чуқур эҳтиромига сазовор бўлди, партия ва совет раҳбар ходимларининг, журналист ва ишчи-деҳқон мухбирларнинг, газета, телевидение ва радиоэшиттириш, нашриётлар, полиграфия корхоналари ва китоб савдоси ходимларининг яқин маслаҳатчиси ҳамда кўмакчисига айланди.

Журнал тарихи Совет Ўзбекистони матбуотининг ривожланиши билан чамбарчас боғлиқдир. Ана шу йиллар мобайнида журналимиз республика матбуоти сингари ленинча партия матбуотининг анъаналарини давом эттира бориб, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашга, халқ оммаси сиёсий активлигининг кучайишига, кенг оммани матбуотда иштирок этиш учун жалб этишга ва миллий ўзлигини англашнинг ўсишига ёрдам берди.

Журналнинг илк сонидаги бош мақолада шундай дейилади: «Съезд (яъни, матбаа соҳаси ходимларининг III ўлка съезди) томонидан узоқ йиллар учун ёқилган машъала ўчмайди ва ёрқин алангага айланади». Унинг номлари ўзгариб турди, лекин ғоявий мундарижаси, сиёсий йўналиши ўзгармай келди, ишчилар синфини эзувчиларга қарши машаққатли курашда қатъий большевистик йўлни ўтказди.

Гражданлар уруши шароитида журнал кўп яшамади. Унинг жами 12 сони чиқди ва 1919 йили журнални нашр этиш вақтинча тўхтатилди. 1924 йили «Туркестанская правда» газетаси «Наш рабкор» деб номланган янги нашрни чиқаришга киришди. Журналнинг апрель сони бутунлай В. И. Ленин хотирасига бағишланган эди. Унда эълон қилинган «Ленин каби курашингиз, албатта ғалаба қозонасиз» деб номланган редакцион мақолада ишчилар синфи билан деҳқонларнинг Коммунистик партия раҳбарлигидаги иттифоқигина эзувчилар устидан ғалабани таъминлайди, деб таъкидланган эди.

Ишчи-деҳқон мухбирларини тайёрлаш ва тарбиялаш борасида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети катта иш олиб борди. 1926 йил 21 ноябрда Тошкентда унинг ташаббуси ва бевосита раҳбарлигида 200 дан ошиқ делегат қатнашган миллий матбуот ишчи-деҳқон мухбирларининг биринчи қурултойи (съезд) ўтказилди. Ўзбекистон КП (б) Марказий Комитетининг секретари Акмал Икромов «Коммунистик партия ва ишчи-деҳқон мухбирлар ҳаракати» мавзуида доклад қилди.

А. Икромов ўз докладида таъкидлаганидек, социализм қурилиши шароитида «матбуот партия, ҳукумат ва меҳнаткашлар олдида турган вазифаларни ҳаётга татбиқ этиш учун курашда қудратли воситалардан бири бўляпти... Мухбирларни ленинизм руҳида тарбиялаш, улар партиямиз сиёсатининг ленинча йўлини чуқур билишлари муҳим аҳамиятга эга».

«Туркестанская правда» газетаси «Правда Востока»га айлантирилгач, 1927 йилдан бошлаб авторлар активига ёрдам кўрсатиш мақсадида газетанинг ҳафталик «Трибуна рабкора» иловаси чиқа бошлади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг қарори билан 1928 йилда унинг негизида ишчи-деҳқон ва ҳарбий мухбирлар учун ўзбек тилида «Мухбирлар йўлдоши» ойлик журнали ташкил этилди. У «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока», «Камбағал деҳқон», «Ишчи» газеталари томонидан нашр этиларди. 1930—1939 йилларда журнал Ўзбекистон КП (б) Марказий Комитетининг органи бўлиб, «Қизил Ўзбекистон» газетаси томонидан нашр этилди.

1969 йили у ойлик ижтимоий-сиёсий «Мухбир» — «Корреспондент» журналига айлантирилди ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг қарори билан уни нашр этиш «Совет Ўзбекистони» газетаси ва республика Журналистлар союзи зиммасига юкланди.

Халқ хўжалигини қайта қуриш ва социал-иқтисодий ривожланишни жадаллаштиришнинг ҳозирги босқичида ишчи-деҳқон мухбирлар ҳаракати янада актив ижтимоий кучга айланди. «Мухбир» — «Корреспондент» журнали ишчи-деҳқон мухбирлар, профессионал журналистлар ва матбуот активистларининг ёрдамига ва қўллаб-қувватлашига таянган ҳолда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг раҳбарлиги остида ўз олдига қўйилган барча вазифаларни сидқидилдан бажаришга интилмоқда. Ишчи-деҳқон мухбирлар, матбуот активистларининг бой ҳаётий тажрибаси, уларнинг маданий-техника ва сиёсий даражаси ошганлиги бизларга республика, область, район, шаҳар ва кўп тиражли газеталар, телевидение ва радиоэшиттириш коллективларининг ижодий фаолиятини, тажриба ва ташаббусини малакали ёритиш имконини беради.

Бугунги кун демократия ва ошкораликнинг энг оммавий минбари бўлмиш матбуот телевидение ва радиоэшиттиришга нисбатан янги, янада юксак талабларни илгари сурмоқда. Ўз материаллари орқали журнал меҳнаткашлар КПСС XXVII съезди ва XIX Бутуниттифоқ партия конференциясининг тарихий қарорларини ҳаётга татбиқ этиш учун қандай курашаётганликларини мунтазам равишда пропаганда қилишга даъват этилган. Халқ хўжалигини қайта қуриш ва социал-иқтисодий ривожланишни тезлаштириш, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш ва ўзини ўзи қоплаш, хўжалик ҳисобини тезроқ жорий қилиш, Озиқ-овқат программасини амалга ошириш шароитида корхоналар ишини такомиллаштириш проблемаларини газеталар қандай ёритаётганлигини кўрсатиб бериш — журналнинг муҳим вазифасидир.

Жамоатчи мухбирлар ҳаракатини янада ривожлантириш ҳақида ғамхўрлик қилиш, уларга доимо ва ҳар ишда ёрдам бериш, уларнинг қайта қуриш вазифаларини амалга оширишдаги ҳиссасини кўпайтириш бизнинг энг биринчи бурчимиздир. Қалби ҳеч қачон қаримайдиган ва қалами ўтмаслашиб қолмайдиган матбуот жабҳасининг ана шундай ажойиб жангчилари номларини фахр билан тилга оламиз. Улар орасида қашқадарёлик пенсионер Шариф ака Маҳмудов, Тошкент областилик Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган юрист Ёқуб Мордухаев, фарғоналик ҳайдовчи Исроил Шокиров, хоразмлик агроном Юсуфбой Худойберганов, ҳарбий мухбир Ҳамидулла Канкулов, тошкентлик слесарь Маҳкам Ҳакимов ва бошқа жуда кўп жонбоз мухбирларимиз бор.

Лекин биз журнал ишидаги камчиликларни ҳам яхши биламиз. Журналнинг полиграфик ижроси ва макетлаштирилиши, суратлар билан безатилиши саҳифалашнинг ҳозирги даражасига мувофиқ эмас. Журнал саҳифаларида танқидий чиқишлар, журналистнинг гражданлик ва профессионал бурчи, унинг маҳоратини ошириш, қайта қуришнинг умумхалқ ишига улар қўшаётган ҳисса ҳақида, редакцион коллективлар ўз ишини қандай қайта қураётгани ва ҳоказолар тўғрисидаги материаллар жуда кам берилаётгани хусусида бизга ҳақли равишда таъна билдирмоқдалар. Журнал ҳақиқатан ҳам оммавий профессионал нашр бўлиб қолиши учун ҳали кўп иш қилишимиз керак. Бунинг учун унинг ғоявий савиясини янада юқори кўтаришимиз, бадиий безатилиши ва полиграфик ижросини яхшилашимиз, редакция, бутун авторлар активининг ижодий куч-ҳаракати ҳамда ғайратини КПСС XIX Бутуниттифоқ конференциясининг тарихий қарорларини бажаришга йўналтиришимиз керак.

Г. НЕКЛЕССА,
«Мухбир» — «Корреспондент» журналининг бош редактори.

• Бугун—Балиқчилар куни

АҲДГА ЯРАША

Жиззах балиқ хўжалиги ишлаб чиқариш бирлашмасининг меҳнат аҳли мамлакат Озиқ-овқат программасининг бажарилиш ишига муносиб ҳисса қўшмоқда. Бу йил 4.060 тонна балиқ эл дастурхонига етказиб берилади.

Балиқчилар ўзларининг анъанавий байрамларини муносиб кутиб олишмоқда. Социалистик мусобақа илғорлари жуда кўп. С. Петровский бошчилик қилаётган бригада 10 кишидан ташкил топган. Улар «Тузкон» кўлида балиқ овлашади. Ойлик планлар ошириб бажарилаётир.

СУРАТЛАРДА: 1. Илғор балиқчи Рустам Ирназаров. 2. Бугунги ов ҳам қувонарли бўлди.

Ш. Иброҳимов фотолари.

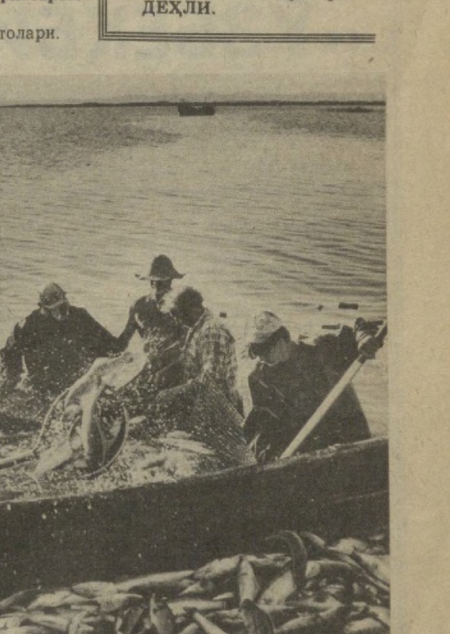

СПОРТ ● СПОРТ СПОРТ ● СПОРТ СПОРТ ● СПОРТ

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА:
ЯНА БИР КУМУШ

Эстония пойтахтида ўтказилган мамлакат чемпионатида тошкентлик С. Усов билан Р. Гатаулин кумуш медалли бўлишган эди. Найза улоқтириш баҳсида иштирок этган яна бир вакилимиз В. Зайцев ҳам ғолиблик супасининг иккинчи поғонасига кўтарилди. У 77 метр 70 сантиметрли маррани эгаллаб, чемпионатнинг кумуш медаль совриндори бўлди.

ДЗЮДО:
ҚИЗЛАР БЕЛЛАШГАНДА

Шу кунларда мамлакатимиз турли шаҳарларида Бутуниттифоқ ўсмирлар спорт ўйинлари программаси бўйича ўтказилаётган ҳал қилувчи баҳслар мутахассисларда катта қизиқиш уйғотмоқда. Спорт резервлари кўригига айланаётган мусобақада иқтидорли ёшлар кўзга ташланмоқда. Дзержинск шаҳрида дзюдо кураши бўйича ўтказилган мусобақа ҳам диққатга сазовор бўлди. РСФСР ўсмирлар командаси биринчи ўринни эгаллаб, қизлар коллективи иккинчи бўлди. Республикамиз дзюдочи қизлари беллашувларни муваффақиятли ўтказиб, зафар қучдилар.

Редактор
Л. ҚАЮМОВ.

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

САМАРҚАНД ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИНСТИТУТИ

1988—1989 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН

АГРОНОМИЯ, ВЕТЕРИНАРИЯ, ЗООИНЖЕНЕРЛИК, ҚОРАКЎЛЧИЛИК, ИҚТИСОД (қишлоқ хўжалик иқтисоди ва қишлоқ хўжалигида бухгалтерия ҳисоби бўлимлари) ҲАМДА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ ФАКУЛЬТЕТЛАРИНИНГ

КУНДУЗГИ БЎЛИМЛАРИГА

СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ИНСТИТУТНИНГ КУНДУЗГИ БЎЛИМИГА 35 ЁШГАЧА БЎЛГАН, ЎРТА МАЪЛУМОТЛИ СССР ГРАЖДАНЛАРИ ЁКИ СССР да ЯШАЁТГАН ЧЕТ ЭЛ ГРАЖДАНЛАРИ ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

АРИЗАЛАР 15 ИЮЛГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

ИМТИҲОНЛАР ЭСА 16 ИЮЛДАН БОШЛАНАДИ ВА 5 АВГУСТГАЧА ИНСТИТУТГА ҚАБУЛ ҚИЛИШ ЯКУНЛАНАДИ.

Ариза ректор номига ёзилади ва унда танланган мутахассислиги кўрсатилади.

Ариза билан бирга қуйидаги ҳужжатлар топширилади: ўрта маълумоти ҳақидаги ҳужжат (асл нусхаси); сўнгги иш ёки ўқиш жойидан характеристика (тавсиянома); медицина справкаси (086/У форма), меҳнат дафтарчасидан кўчирма (иш стажи борлар учун), 3х4 см. ҳажмдаги 6 дона фотосурат, колхоз, совхоз ёки ташкилотнинг йўлланмаси.

Паспорт ва ҳарбий хизматга муносабати тўғрисидаги ҳужжат шахсан тақдим қилинади.

ИНСТИТУТГА КИРУВЧИЛАРНИНГ БАРЧАСИ ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛИ ВА АДАБИЁТИДАН ЁЗМА ИМТИҲОН ТОПШИРАДИЛАР.

Бундан ташқари агрономия, ветеринария, зооинженерлик ва қоракўлчилик факультетларига кирувчилар ХИМИЯДАН (ёзма) **ва БИОЛОГИЯДАН** (оғзаки); **иқтисод факультетига кирувчилар МАТЕМАТИКАДАН** (ёзма) **ва БИОЛОГИЯДАН** (оғзаки); **қишлоқ хўжалигини механизациялаш бўлимига кирувчилар МАТЕМАТИКАДАН** (ёзма) **ва ФИЗИКАДАН** (оғзаки) **имтиҳонлар топширадилар** (конкурсли имтиҳонлар).

Ўрта мактабни олтин (кумуш) **медаль билан тугатганлар агрономия, ветеринария, зооинженерлик ва қоракўлчилик факультетларига кирувчилар ХИМИЯДАН** (ёзма); **иқтисод факультети ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш бўлимига кирувчилар МАТЕМАТИКАДАН** (ёзма) **имтиҳон топширадилар. «5» баҳо олганлар бошқа имтиҳонлардан озод қилинади. «4» ёки «3» баҳо олганлар қолган имтиҳонларни ҳам топширадилар.**

Ўрта махсус ўқув юртларини ёки билим юртларини имтиёзли диплом билан тугатганлар эгаллаган ва танлаган мутахассисликлари тўғри келган тақдирдагина битта имтиҳон топшириш ҳуқуқига эга бўладилар.

Барча кириш имтиҳонлари умумий ўрта таълим мактабларининг ўқув программасига асосан ўтказилади.

Институтга кирувчилар имтиҳонларни ўзбек ёки рус тилида топширадилар.

Институтда қабул конкурсли имтиҳонларнинг баҳосига қараб балл системасида ўтказилади.

Имтиҳонларга сабабсиз ўз вақтида келаолмаганлар ёки имтиҳондан қониқарсиз баҳо олганлар навбатдаги имтиҳонни топширишга қўйилмайди.

Қабул комиссиясининг адреси: 703003, Самарқанд шаҳри, Карл Маркс кўчаси, 77-уй (Институтнинг Бош ўқув биноси, 20-аудитория. Телефон 6-51-69).

ТОШКЕНТ ПОЛИГРАФИЯ ТЕХНИКУМИ

1988-1989 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

КУНДУЗГИ БЎЛИМГА:

— 8 синф маълумоти базасида: ПОЛИГРАФИЯ МАШИНАЛАРИ ВА УСКУНАЛАРИ, КИТОБ ТОВАРШУНОСЛИГИ;

— 10-11 синф маълумоти базасида: ҲАРФ ТЕРИШ ИШЛАБ ЧИҚАРИШИ ТЕХНОЛОГИЯСИ, БРОШЮРА-МУҚОВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ТЕХНОЛОГИЯСИ, ТЕКИС БОСМА ТЕХНОЛОГИЯСИ.

СИРТҚИ БЎЛИМГА:

— 10-11 синф маълумоти базасида: ҲАРФ ТЕРИШ ИШЛАБ ЧИҚАРИШИ ТЕХНОЛОГИЯСИ, ТЕКИС БОСМА ТЕХНОЛОГИЯСИ, ПОЛИГРАФИЯ МАШИНАЛАРИ ВА УСКУНАЛАРИ, КИТОБ ТОВАРШУНОСЛИГИ, БРОШЮРА-МУҚОВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ТЕХНОЛОГИЯСИ.

Аризалар 10 августгача қабул қилинади.

— КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ: 8 синф маълумоти базасида — ОНА ТИЛИ (диктант), МАТЕМАТИКА (оғзаки); 10-11 синф маълумоти базасида — ОНА ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ (иншо), МАТЕМАТИКА (оғзаки).

ЭСЛАТМА: Китоб товаршунослиги мутахассислиги бўйича кирувчилар ўрта мактаб базаси группасида математика ўрнига СССР ТАРИХИДАН имтиҳон топширишади.

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ:

кундузги бўлимда — 1-20 августда:
сиртқи бўлимда — 20 августгача (бир неча даврада) ўтказилади.

Ўқишга кирувчилар танлаган мутахассислигини кўрсатган ҳолда техникум директори номига ариза ёзиб қуйидагиларни илова қиладилар: маълумоти ҳақида ҳужжатнинг асли, меҳнат дафтарчасининг ишхона маъмурияти тасдиқлаган нусхаси, медицина справкаси (086/У форма), 3х4 см. катталикдаги 4 дона фотосурат.

Корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар томонидан ўқишга юборилганлар ягона формадаги йўлланмани топширадилар.

Паспорт, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома, ҳарбий хизматга алоқаси тўғрисидаги ҳужжат шахсан кўрсатилади.

Техникумда қулай ва шинам ётоқхона бор.

Мурожаат учун адрес: 700011, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30«а» уй (7, 8, 11, 16-трамвайлар; 4, 8-троллейбуслар; 28, 35, 47, 64, 91-автобусларнинг «Марказий телеграф» бекати). Телефон: 44-64-54.

ФАРҒОНА АҲОЛИГА МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ ТЕХНИКУМИ

1988-1989 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН

қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

техник-механиклар — уй хўжалиги электр аппаратлари; техника телевизион ва радиореле алоқаси; техник-технологлар: тикувчилик ишлаб чиқариши; бухгалтерия ҳисоби; маиший хизмат кўрсатиш корхоналарида планлаштириш; кийимларни химиявий усулда тозалаш.

Техникумга 10-синфни битирганлар қабул қилинади.

Уй хўжалиги электр аппаратлари мутахассислигига 8 ва 10 синфни битирганлар қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари: она тили ва адабиётидан (иншо), математикадан (оғзаки), химиядан (оғзаки).

Техникумга кирувчилар ариза билан биргаликда қуйидаги ҳужжатларини топширадилар: аттестат (асл нусхаси), медицина справкаси форма 086/У, 4 та (3х4 см). фотосурат, паспорт, ҳарбий билет шахсан кўрсатилади.

Сиртқи бўлимга аҳолига хизмат кўрсатиш корхоналарида ишловчи шахслар қабул қилинадилар.

Аризалар қабул қилинмоқда.

Кириш имтиҳонлари 1 августдан 20 августгача ўтказилади.

Техникум адреси: Фарғона район, Аввал қишлоғи, Фарғона маиший хизмат кўрсатиш техникуми.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги

ТОШКЕНТ МАДАНИЙ-ОҚАРТУВ ТЕХНИКУМИ

1988—1989 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

КУНДУЗГИ БЎЛИМГА

КЛУБ ХОДИМЛАРИ — ҲАВАСКОРЛИК КОЛЛЕКТИВЛАРИНИНГ РАҲБАРИ: рақс маданий-оқартув ишлари ташкилотчиси ва рассом безатувчилар ўзбек халқ чолғу асбоблари оркестри раҳбари, духовой асбоблари оркестри раҳбари, халқ хори раҳбари, халқ театри раҳбари ва кутубхона ходимларини тайёрлайди.

Ўқиш муддати: умумтаълим мактабларининг 10-синф базасида: Клуб ходимлари учун — 2 йилу 4 ой (ўзбек группаси); умумтаълим мактабларининг 8-синф базасида; клуб ва кутубхона ходимлари учун 3 йил; рассом безатувчилар учун 4 йил.

СИРТҚИ БЎЛИМГА

УМУМТАЪЛИМ МАКТАБЛАРИНИНГ 10-СИНФ БАЗАСИДА КЛУБ ХОДИМЛАРИ: ўзбек халқ чолғу асбоблари оркестри ва маданий-оқартув ишлари ташкилотчиси ҳамда кутубхона ходимларини тайёрлайди.

Ўқиш муддати клуб ходимлари учун 3 йил (ўзбек группаси); кутубхона группаларига — 2 йил (ўзбек ва рус группаси).

АРИЗАЛАР КУНДУЗГИ БЎЛИМГА — 8-СИНФ БАЗАСИДА 31 ИЮЛГАЧА, 10-СИНФ БАЗАСИДА 14 АВГУСТГАЧА; СИРТҚИ БЎЛИМГА: 10 АВГУСТГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Аризалар директор номига қуйидаги ҳужжатлар билан топширилади: маълумоти ҳақидаги ҳужжат (асли), 3х4 см. ҳажмдаги 4 дона фотосурат, 086/У формадаги медицина справкаси, меҳнат дафтарчасидан кўчирма (сиртқи бўлимга).

Паспорт ва ҳарбий билет шахсан кўрсатилади.

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ:

КУНДУЗГИ БЎЛИМГА — 1-20 АВГУСТ; СИРТҚИ **БЎЛИМГА — 10—20 АВГУСТ КУНЛАРИ ЎТКАЗИ**ЛАДИ.

КЛУБ БЎЛИМИДА: умумтаълим мактабларининг 10-синф базасида: мутахассисликдан она тили ва адабиёт (иншо), СССР тарихи (оғзаки) дан, умумтаълим мактабларининг 8-синф базасида: мутахассисликдан, она тили ва адабиёт (оғзаки), она тили (диктант).

КУТУБХОНА БЎЛИМИДА: умумтаълим мактабларининг 10-синф базасида: она тили ва адабиёт (иншо), СССР тарихи (оғзаки) дан кириш имтиҳонлари топширадилар.

Умумтаълим мактабларининг 8-синф базасида она тили ва адабиёт (оғзаки), она тили (диктант) дан кириш имтиҳонлари топширадилар.

Ўқишга қабул қилинганлар умумий қоидаларга кўра ётоқхона ва стипендия билан таъминланадилар.

Техникум адреси: 700095, Тошкент шаҳри, Собир Раҳимов райони, А. Саидов кўчаси, 1-уй (8, 4-троллейбуслар; 10, 28, 88, 100-автобусларнинг «Студентлар шаҳарчаси», 47, 76, 87-автобусларнинг «Маданий-оқартув техникуми» бекатлари).

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитетининг

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КАЛИНИН РАЙОНИДАГИ

33-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1988—1989 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти кенг профилли тракторчи-машинист, автомобиль, трактор ва қишлоқ хўжалик машиналари бўйича слесарь-ремонтчи, боғдорчилик устаси, ипакчилик устаси, сабзавотчилик устаси, сут соғиш машинасининг оператори, ошпазлик, 3 класс тракторчи касбларни тайёрлаб чиқаради.

Малакали мутахассислар тайёрлаш учун билим юртида барча шарт-шароитлар муҳайё этилган.

Ўқув кабинетлари замонавий асбоб-ускуналар, кўргазмали қуроллар ва техника билан жиҳозланган.

Мазкур касблар бўйича барча ўқув қуроллари мавжуд бўлиб, танланган касбни пухта эгаллаш имконини беради. Барча ўқувчилар стипендия, 4 маҳал иссиқ овқат, кийим-кечак ва ётоқхона билан таъминланадилар.

Билим юртида бадиий ҳаваскорлик, фото, футбол, волейбол, кураш, бокс, стол тенниси тўгараклари мунтазам ишлаб турибди.

Ўқиш давомида ўқувчилар Ватанимизнинг гўзал ва қаҳрамон шаҳарларига экскурсияга борадилар.

Билим юртини аъло баҳолар билан тугатганлар олий ўқув юртларига конкурссиз ўқишга кириш ҳуқуқига эга бўладилар.

Ўқиш муддати 3 йил ва 1 йил, 3-класс тракторчилик группаларида ўқиш муддати 6 ой.

Кенг профилли тракторчи-машинист группаларига фақат 8-синфни битирган ўқувчилар қабул қилинадилар.

Қолган мутахассисликлар бўйича 3 йиллик группаларга 8-синфни битирган, 1 йиллик группаларга 10-синфни битирган йигит ва қизлар имтиҳонсиз қабул қилинадилар.

ҲУЖЖАТЛАР АВГУСТ ОЙИ ОХИРИГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

«Ипакчилик усталари» ихтисоси бўйича дарслар Ўрта Осиё ипакчилик илмий-текшириш институти қошида ташкил қилинган.

Ўқиш муддати — 1 йил.

БИЛИМ ЮРТИГА 10-СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Ипакчилик бўлими адреси: Тошкент шаҳри, Генерал Узоқов кўчаси, 34, 64, 87-автобусларнинг «Ипакчилик институти» бекати.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, 8 ёки 10 синфни битирганлиги ҳақида шаҳодатнома, турар жойидан справка, 8 дона 3х4 см. фотосурат, медицина справкаси (086/У форма), туғилганлиги ҳақидаги гувоҳнома.

ҚАБУЛ КОМИССИЯСИ ҲАР КУНИ СОАТ 9 ДАН 17 ГАЧА ИШЛАЙДИ.

Билим юрти адреси: Тошкент области, Калинин район, Свердлов номли колхоз (153, 181, 187-автобусларнинг «Сортепа» бекати).

56-ТОШКЕНТ ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1988-1989 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАР БЎЙИЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ЙИГИРУВЧИ, ТЎҚУВЧИ, КАЛАВАЛОВЧИ, ХОМ ИП ТАЙЁРЛОВЧИ, ИП ЭШУВЧИ, ТАРОҚЛОВЧИ, ЎРОВЧИ, АЙЛАНТИРУВЧИ КАСБЛАРИ БЎЙИЧА МУТАХАССИСЛАР ТАЙЁРЛАЙДИ.

ЎҚИШ МУДДАТИ — 1-3 ЙИЛ.

ЎҚИШГА 8-10 СИНФ МАЪЛУМОТИГА ЭГА БЎЛГАН ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Ўқиш даврида 3 йил таълим оладиган ўқувчилар бепул иссиқ овқат, кийим-бош; 10-синфни битириб ўқишга кирган ўқувчилар ойига 30 сўм стипендия ва база-корхона ҳисобидан қўшимча 40 сўм устама ҳақ билан таъминланадилар.

Ишлаб чиқариш практикаси даврида барча ўқувчиларга иш ҳақининг 50 проценти тўланади.

3 йил таълим олган ўқувчилар билим юртини тугатгач касб ўрганиб чиқиш билан бирга тўлиқ ўрта маълумот оладилар, билим юртини аъло баҳолар билан тамомлаган ўқувчиларга техникумлар ва олий ўқув юртларига имтиёзли шартлар билан ўқишга киришлари учун йўлланма берилади.

Ўқиш даври узлуксиз меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

ЎҚИШ ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Билим юрти ўз ётоқхонасига, спорт комплексларига эга, техника ижодиёти, бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ишлаб турибди.

Билим юртига ўқишга киришни хоҳловчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари шарт: ариза, маълумот ҳақидаги ҳужжат, медицина справкаси, 6 дона фотосурат (3х4 см. ҳажмда), характеристика, яшаш жойидан справка.

АРИЗАЛАР ҲАР КУНИ СОАТ 9 ДАН 18.00 ГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

МАШҒУЛОТЛАР—ГРУППАЛАР КОМПЛЕКТЛАШУВИГА ҚАРАБ БОШЛАНАДИ.

Адрес: 700198, Тошкент шаҳри, Сергели райони, Қўйлиқ массиви, 5 «Б» квартали, 51-уй (37э, 45, 55, 104, 111-автобуслар; 26-трамвай; 11, 30, 31-маршрутли автобусларнинг «Диспетчерская» бекати). Телефонлар: 90-61-11, 90-19-81, 90-60-09, 90-62-24.

«ЎЗБЕКБИРЛАШУВ»НИНГ КООПЕРАТИВ ЎҚУВ ЮРТЛАРИ

1988—1989 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ТОШКЕНТ КООПЕРАТИВ ТЕХНИКУМИ

(Тошкент области, Оржоникидзе райони, Ленин номли колхоз, Тимирязев участкаси)

КУНДУЗГИ: таом тайёрлаш технологияси, экономика ва планлаштириш, товаршунослик ва саноат моллари савдосини ташкил этиш, товаршунослик ва озиқ-овқат моллари савдосини ташкил этиш, бухгалтерия ҳисоби, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари товаршунослиги, кооператив савдони ташкил қилиш ва бошқариш, савдо ва умумий овқатланиш корхоналари машиналари ва ускуналари.

СИРТҚИ: таом тайёрлаш технологияси, товаршунослик ва саноат моллари савдосини ташкил қилиш, товаршунослик ва озиқ-овқат моллари савдосини ташкил қилиш, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари товаршунослиги, бухгалтерия ҳисоби.

САМАРҚАНД КООПЕРАТИВ ТЕХНИКУМИ

(Самарқанд шаҳри, Гагарин кўчаси, 43-уй)

КУНДУЗГИ: нон ишлаб чиқариш, таом тайёрлаш технологияси, экономика ва планлаштириш, товаршунослик ва саноат моллари савдосини ташкил қилиш, товаршунос-бракёрлар, товаршунослик ва озиқ-овқат моллари савдосини ташкил қилиш, саноат ва озиқ-овқат моллари товаршунослиги, бухгалтерия ҳисоби.

СИРТҚИ: таом тайёрлаш технологияси, экономика ва планлаштириш, товаршунослик ва саноат моллари савдосини ташкил қилиш, товаршунослик ва озиқ-овқат моллари савдосини ташкил қилиш, бухгалтерия ҳисоби.

БУХОРО КООПЕРАТИВ ТЕХНИКУМИ ВА БИЛИМ ЮРТИ

(Бухоро шаҳри, Низомий кўчаси, 2-уй)

ТЕХНИКУМ

КУНДУЗГИ: товаршунослик ва саноат моллари савдосини ташкил қилиш, хўжалик моллари, қурилиш ва ёғоч материаллар товаршунослиги, товаршунослик ва озиқ-овқат моллари савдосини ташкил қилиш, бухгалтерия ҳисоби, ҳайвонот ва жун-мўйна хом ашёси товаршунослиги, озиқ-овқат ва ноозиқ-овқат моллари товаршунослиги.

СИРТҚИ: товаршунослик ва саноат моллари савдосини ташкил қилиш, товаршунослик ва озиқ-овқат моллари савдосини ташкил қилиш, бухгалтерия ҳисоби, ҳайвонот ва юнг-мўйна хом ашёси товаршунослиги.

БИЛИМ ЮРТИ

Озиқ-овқат ва саноат молларининг сотувчилари, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотувчилари, қурилиш материаллари сотувчилари, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ва хом ашёсини тайёрловчилар, контролёр-кассирлар.

ФАРҒОНА КООПЕРАТИВ ТЕХНИКУМИ ВА БИЛИМ ЮРТИ

(Фарғона шаҳри, Коммунистлар кўчаси, 105-уй)

ТЕХНИКУМ

КУНДУЗГИ: товаршунослик ва саноат моллари савдосини ташкил этиш, хўжалик моллари, қурилиш ва ёғоч материаллари товаршунослиги, товаршунослик ва озиқ-овқат моллари савдосини ташкил қилиш, саноат ва озиқ-овқат моллари товаршунослиги, китоб товаршунослиги, бухгалтерия ҳисоби.

СИРТҚИ: товаршунослик ва саноат моллари савдосини ташкил қилиш, товаршунослик ва озиқ-овқат моллари савдосини ташкил қилиш, бухгалтерия ҳисоби.

БИЛИМ ЮРТИ

Саноат ва озиқ-овқат молларининг сотувчилари, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотувчилари, контролёр-кассирлар.

НУКУС КООПЕРАТИВ ТЕХНИКУМИ ВА БИЛИМ ЮРТИ

(Нукус шаҳри, К. Маркс кўчаси)

ТЕХНИКУМ

КУНДУЗГИ: товаршунослик ва саноат моллари савдосини ташкил қилиш, товаршунослик ва озиқ-овқат моллари савдосини ташкил қилиш, озиқ-овқат ва саноат моллари товаршунослиги, бухгалтерия ҳисоби.

СИРТҚИ: товаршунослик ва саноат моллари савдосини ташкил қилиш, товаршунослик ва озиқ-овқат моллари савдосини ташкил қилиш, бухгалтерия ҳисоби.

БИЛИМ ЮРТИ

Саноат ва озиқ-овқат моллари сотувчилари, қурилиш материаллари сотувчилари, ошпазлар, контролёр-кассирлар.

ҚАРШИ КООПЕРАТИВ ТЕХНИКУМИ ВА БИЛИМ ЮРТИ

(Қарши шаҳри, Ленин кўчаси, 52-уй)

ТЕХНИКУМ

КУНДУЗГИ: товаршунослик ва саноат моллари савдосини ташкил қилиш, товаршунослик ва озиқ-овқат моллари савдосини ташкил қилиш, саноат ва озиқ-овқат моллари товаршунослиги, бухгалтерия ҳисоби.

СИРТҚИ: товаршунослик ва саноат моллари савдосини ташкил қилиш, товаршунослик ва озиқ-овқат моллари савдосини ташкил қилиш, бухгалтерия ҳисоби.

БИЛИМ ЮРТИ

Саноат моллари сотувчилари, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ва хом ашёси сотувчилари, контролёр-кассирлар.

ТЕРМИЗ КООПЕРАТИВ ТЕХНИКУМИ

(Термиз шаҳри, Пристан кўчаси, 14-уй)

КУНДУЗГИ: товаршунослик ва саноат моллари савдосини ташкил қилиш, товаршунослик ва озиқ-овқат моллари савдосининг ташкил қилиш, озиқ-овқат ва саноат моллари товаршунослиги, бухгалтерия ҳисоби.

СИРТҚИ: товаршунослик ва саноат моллари савдосини ташкил қилиш, товаршунослик ва озиқ-овқат моллари савдосини ташкил қилиш, бухгалтерия ҳисоби.

ТОШКЕНТ КООПЕРАТИВ БИЛИМ ЮРТИ

(Тошкент шаҳри, Путилов кўчаси, 210«а» уй)

Озиқ-овқат ва саноат моллари сотувчилари, озиқ-овқат моллари сотувчи-контролёр-кассирлари, саноат моллари сотувчи-контролёр-кассирлари, контролёр-кассирлар, ошпазлар, қандолатчи ошпазлар, ҳайдовчилик лаёқатига эга бўлган тайёрловчилар, саноат моллари сотувчилари.

СИРДАРЁ КООПЕРАТИВ БИЛИМ ЮРТИ

(Сирдарё области, Бахт шаҳри, Бондаренко кўчаси, 2-уй)

Озиқ-овқат ва саноат моллари сотувчилари, контролёр-кассирлар, ошпазлар.

АНДИЖОН КООПЕРАТИВ БИЛИМ ЮРТИ

(Андижон шаҳри, Навоий проспекти, 96-уй)

Озиқ-овқат ва саноат моллари сотувчилари, қурилиш материаллари сотувчилари, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотувчилари, озиқ-овқат моллари сотувчилари, саноат моллари сотувчилари, ошпазлар, ошпаз-официантлар, нонпаз-қандолатчилар, контролёр-кассирлар, автомобиль ҳайдаш малакасига эга тайёрловчилар.

НАМАНГАН КООПЕРАТИВ БИЛИМ ЮРТИ

(Наманган области, Косонсой райони, Қўқимбой посёлкаси)

Озиқ-овқат ва саноат моллари сотувчилари, автомобиль ҳайдашни биладиган сотувчилар, ошпазлар, тайёрловчилар.

ЖИЗЗАХ КООПЕРАТИВ БИЛИМ ЮРТИ

(Жиззах шаҳри, Ҳамза кўчаси, 2-уй)

Озиқ-овқат ва саноат моллари сотувчилари, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотувчилари, контролёр-кассирлар, ошпазлар, нонвой-қандолатчилар.

КООПЕРАТИВ ТЕХНИКУМЛАРГА ҚАБУЛ ҚИЛИШ ҚОИДАЛАРИ:

Техникумларнинг кундузги бўлимига 30 ёшгача бўлган, сиртқи бўлимига эса ёшидан қатъи назар, 8 йиллик ёки ўрта мактаб ҳажмида маълумоти бўлган, кириш имтиҳонларини муваффақиятли топширган кишилар қабул қилинади.

Матлубот кооперацияси корхоналари ва ташкилотларидаги номенклатура лавозимларида ишлаган ва шу лавозимда камида 2 йил амалий иш стажиға эга бўлганлар, ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиш учун йўлланма билан юборилганлар кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади.

Ариза ўқув юрти директори номига ёзилиб қуйидаги ҳужжатлар илова қилинади: маълумоти ҳақидаги ҳужжатнинг асли, 086/У формадаги медицина справкаси, меҳнат дафтарчасидан корхона раҳбари тасдиқлаган кўчирма, кооператив ташкилотнинг йўлланмаси, 3х4 см. катталикдаги 4 дона фотосурат.

Паспорт, туғилганлик ҳақида гувоҳнома, ҳарбий билет ёки чақирилувчининг гувоҳномаси шахсан кўрсатилади.

8 йиллик маълумот тўғрисида гувоҳномага эга бўлганлар кундузги бўлимнинг 1 курсига қабул қилинади.

Умумтаълим мактабини битириб келганлар кундузги бўлимнинг II курси ва сиртқи бўлимнинг III курсига қабул қилинади.

Кундузги бўлимга 8 йиллик маълумот базасида 31 июлгача; ўрта мактаб базасида 14 августгача, сиртқи бўлимга 10 августгача ҳужжатлар қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари техникум томонидан белгиланган бир нечта потокда ўтказилади.

Кирувчилар қуйидаги имтиҳонларни топширадилар: 8 синф маълумоти билан барча бўлимларга — математика (оғзаки), она тили (диктант). Ўрта маълумот билан кирувчилар — она тили ва адабиётидан (иншо) ва товаршунослик ва технология бўлимларида химиядан (оғзаки), бухгалтерия ва экономика бўлимларида математикадан (оғзаки), китоб товаршунослиги бўлимига кирувчилар СССР тарихидан (оғзаки) имтиҳон топширишади.

КООПЕРАТИВ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТЛАРИГА ҚАБУЛ ҚОИДАЛАРИ:

Билим юртларига 30 ёшгача бўлган 8 синф ёки ўрта умумтаълим мактаби маълумотига эга бўлган йигит-қизлар қабул қилинади.

Аризага қуйидагилар илова қилинади: маълумоти ҳақида ҳужжат (асли), медицина справкаси, 3х4 см. катталикдаги 4 дона фотосурат, кооператив ташкилот ёки корхона йўлланмаси.

Паспорт ёки туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома, ҳарбий билет ёки чақирилувчининг гувоҳномаси шахсан кўрсатилади.

Кооператив ҳунар-техника билим юртларига кооператив ташкилотлар йўлланмаси асосида кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади. Ўқиш муддати: тайёрловчилар учун — 1 ярим йил, қолган барча мутахассисликлар бўйича 1 йил.

Р. 09877 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. А. — 158. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12